

- Vasalemma spordihall valmib jõuludeks. LK 3
  - Eluohulik uimasti levib Eestis. LK 4
  - Vallad painutavad kiirraudteed. LK 5
- “Mõtlesin sõbrannaga, et peaks ise hakkama küünlaid tootma.”**
- MARINA BELJAJEVA, LK 7

1 KÜSIMUS

Rahandusministeerium jälgib kuue Eesti omavalitsuse finantsolukorda ning laenukoormust. Nende hulgas on ka Keila ja Loksa linn ning Viimsi vald. Mida selline samm omavalitsustele tähendab?

SULEV LIIVIK

Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise osakonna juhataja

Rahandusministeerium peab kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (KOF) järgi alustama korrigeerimismenetlust, kui kohaliku omavalitsuse üksus või kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksus (KOV) koos tema rahaliselt ülalpeetavate sihtasutustega ja MTÜdega ületab kaks aastat järjest netovõlakoorumuse ülemmäär. Netovõlakoorumuse ülemmäär arvutatakse igale omavalitsusele individuaalselt. Viimsi vallal on see 100 protsenti aasta põhitegevuse tuludest. Korrigeerimismenetlus kestab lisaks menetluse algusaastale veel sellele järgnevat neli aastat. Omavalitsus peab jõudma netovõlakoorumuse piirmäärade sisse neljanda aasta lõpuks. Menetluseperioodil ei tohi teha midagi, mis finantsolukorda halvendavad, milleks on näiteks uute laenude võtmine, võlgade tagasimaksete edasi lükkamine tulevikku või tegevuskulude tuludest kiirem kasv. Omavalitsus ei tohi eelarvega netovõlakoorumust suurendada üle piiri, mis eelarvestrateegias selleks aastaks kavandati. Korrigeerimismenetlus loetakse lõppenuks, kui omavalitsus ja tema arvestusüksus on jõudnud netovõlakoorumuse piirmääradele. Meile teada oleva eelarvestrateegia alusel suudab Viimsi hiljemalt 2017. aasta alguseks tingimused täita. Vallal võivad olla uuemad arvutused, mis näitavad paremat perspektiivi. Keila jõuab rahandusministeeriumi hinnangul piirmäärade sisse 2015. aastal. Nende individuaalne ülemmäär on 100 protsenti aasta põhitegevuse tuludest. Loksa peaks piirmäärade sisse jõudma 2018. aastal. Linna netovõlakoorumuse ülemmäärana on sel aastal arvestatud 70 protsenti põhitegevuse tuludest. Kui korrigeerimise menetluse lõpus omavalitsus netovõlakoorumuse piirmäärade sisse ei jõua, algab saneerimismenetlus.

VALITI HARJUMAA AASTA TEGIJAD

Sädeinimeseks valiti 83-aastane Maret Väli

Läinud teisipäeval Aleksis Peemaja Peningi külas lausa säras. Nii tuledest kui ka inimeste energiast. Tulud olid siia kõrvalisse kanti Raasiku vallas igast Harjumaa paigast – nii Loksalt kui ka Lohusalust, nii Padi-selt kui ka Paldiskist – et valida Harjumaa Aasta Tegija.

Ülo Russak
ylo@harjuelu.ee
Paula Koppel
HEAKi konsultant

Peningi külla viiva tee käänul seisev silt teavitas: “Harjumaa Aasta Tegija”, sildi näidatud suunas keerates järgnes teine, õhupallidega kaunistatud teeviit, siis kolmas ja... Ühe külatänava tagumisse sopp oli peitunud Aleksis Peemaja, restaureeritud moodne ehitus vanade uhkete maakivimüüridega.

“Kes oleks võinud arvata, et selline põnev hoone siin küla põiktänavasopis peidus on,” ohkas nii mõnigi siseneja. “Selleks me siin täna olemegi, et kuulda, mis kuskil uut sündinud, põnevaid tehtud,” arvas teine.

Alustuseks muinasjutt

Enne aga kui tublimite tunnustamiseks läks, jutustas õhtu juht Henri Reeder kokkutulnutele ühe muinasjutu: “Elasid kord seitsme maa ja mere taga kuningas ja kuninganna, kelle kuningriik oli väga suur ja lai ning kelle pere oli samuti väga suur: neil oli 22 poega ja tütar. Ja kõik nad olid väga vägevad ja tugevad. Kuningas otsustas oma pojad laia ilma tarkust saada koguma. Ja kes tarkade arvates juba küllalt tarkas sai, võis pärida osa isa kuningriigist.”

“Teadsin, et ma siin täna õhtul midagi saan,” teatas vanaproua.

Kolmeks targaks, kes kuninga laste tarkuse üle otsustama pidid, kutsus õhtu juht Henri

83-aastane Maret Väli tegeleb võimlemise ja joogaga, õpib keelteskoolis ja juhib Keila pensionäride ühendust. Fotol on aktiivne vanaproua koos jaak Kukega pensionäride ühendusest.

Ülo Russak

Reeder lavale Vanamõisa vabaõhuürituste korraldaja Katrin Krause, Anija valla Voose küla elaniku ja telemehe Tanel Talve ning Raasiku valla Mistra-Autexi tegevjuhi Priit Tamme. Enne kui kuninga laste tarkuse üle otsustama hakati, arutlesid targad Harjumaa identiteedi üle: kas nii suurel maakonnal nagu Harjumaa saab olla identiteet ja kas seda ülepea vajagi on? Teema haakus hästi Tartus toimunud Ühisnädala avakonverentsiga, kus küsiti, kust tuleb kogukonna tunne.

Nii Tartus kui ka Peningil olid valdavalt ühel meelel, et kogukonna tunne või identiteet saab alguse inimese enda seest.

Aasta parimad

Siis hakati tunnustama Harjumaa parimaid ettevõtteid, kodanikuühendusi, inimesi ja nen-

de tegevust sellel aastal. Samuti anti auhinnad üle perioodil 2007-2013 parimatele ellu viidud LEADER projektidele ning tunnustati veel kord meie maakonna edukamaid ENTRUM programmi finaliste. Kõiki võitjaid iseloomustas usk positiivsesse muutustesse. “Ilus on mõelda, et just nemed ongi meie igapäevase Harjumaa muinasjutu kangelased, kuningapojad ja -tütreid,” lõpetas Henri Reeder oma muinasjutu. Siis hakkasid üksikhaaval ette astuma selle kangelased.

Üllatus – Harjumaa sädeinimene on 83-aastane Maret Väli.

“Teadsin, et ma siin täna õhtul midagi saan,” teatas vanaproua väarikalt ümberolijale. “Aga et ma lausa Sädeinimeseks saan, see oli täielik üllatus,” kinnitas Keilas elav Maret Väli. “Harjumaa on noori täis.”

Rohkem kui 30 aastat Keila Autobaasis (nüüdne Keva OÜ) peamehaaniku ametit pidanud ja 13 aastat tagasi pensionile jäänud Maret Väli koordineerib praegu Keila pensionäride tegevust: hoolitseb, et kõik sünnipäevalapsed õnnitletud saaks, kogub liikmemaksu, abistab ajakirjanduse tellimisel. Ja kui vaja, paneb ka surmakuulutuse lehte.

“Autobaasis oli kõik minu õlgadel, kogu suure ettevõtte majandustegevus, välja arvatud autod. Tegelesin küttesüsteemide, elektrivarustuse, ruumide ja muude haldusküsimustega. Sel lihtsal põhjusel, et mehed ei saanud selles ametis hakkama,” mäletab krapsakas naine.

Ka praegu käib ta mitmes võimlemisringis, õpib keelteskoolis. Tugev aplaus saalist tõestas, et Sädeinimese tiitel läks õigele inimesele. *Jätukub lk 6*

Maardu ekslinnapea eitab poliitilist survet

Nikolai Vojeikin valiti Maardu linnapeaks möödunud aasta 20. oktoobril toimunud kohalike omavalitsuste valimiste järel. Läinud neljapäeval esitas aasta ja kaks nädalat ametis olnud Nikolai Vojeikin kõigile suureks üllatuseks tagasiastumispalve.

Ülo Russak

ylo@harjuelu.ee

Üllatusena tuli see ka tema kolleegidele Harjumaa Omavalitsuste Liidust (HOL), sest veel ülemöödunud kolmapäeval, 19. novembril, mil toimus HOLi volikogu, kus valiti uusi juhatuse liikmeid, ei teadnud keegi Vojeikini tagasiastumisest midagi. Maardu linna volikogule esitas mees oma lahkumisavalduse 20. novembril.

Viis päeva hiljem see ka volikogu poolt rahuldati.

“Maardu on väga omamoodi, paljurahvuseline linn, mida pea kakskümmend aastat juhtis praegune volikogu esimees Georgi Böstrov. Loomulikult linna kodanikud, ka linnavalitsuse ametnikud, harjusid tema juhtimisstiiliga. Minul oli ja on teine stiil. Ja tundsin, et inimesed ei ole seda päris omaks võtnud,” tunnistas järgmise aasta jaanuaris 65-aastaseks saav Nikolai Vojeikin.

“Mingit poliitilist survet mulle kellegi poolt ei olnud. Tahan Böstrovi ja volikogu tänada koostöö eest,” kinnitas Vojeikin.

“Ega volikogu Vojeikinile midagi ette ei heitnud. Alati võib linnapeaga norida, aga ühtegi tõsist etteheidet meil Nikolaile ei olnud,” lausus linnavolikogu aseesimees Leo Reponen.

Volikogu hääletas ka üksmeelselt (kolm liiget jäid erapooletuks) Vojeikinile kompensatsiooni maksmiseks kolme kuu palga ulatuses. Maardu linnapea palgaks on volikogu poolt määratud 2650 eurot kuus.

Sotsiaaldemokraatide juht Maardus Eve Kislov kinnitas, et nendele Vojeikiniga koostöö meeldis, tagasiastumine tuli üllatusena.

Linnapea kohuseid täidab volikogu otsusega senine aselinnaapea Rein Meel. Ka HOL peab kogunema Vojeikini asemel uut juhatuse liiget valima.

Kinnitamata andmetel võib linnapeaks taas saada volikogu esimees Georgi Böstrov, kes septembris tähistas oma 70. sünnipäeva.

MAAVANEMA VEERG

Ülle Rajasalu
Harju maavanem

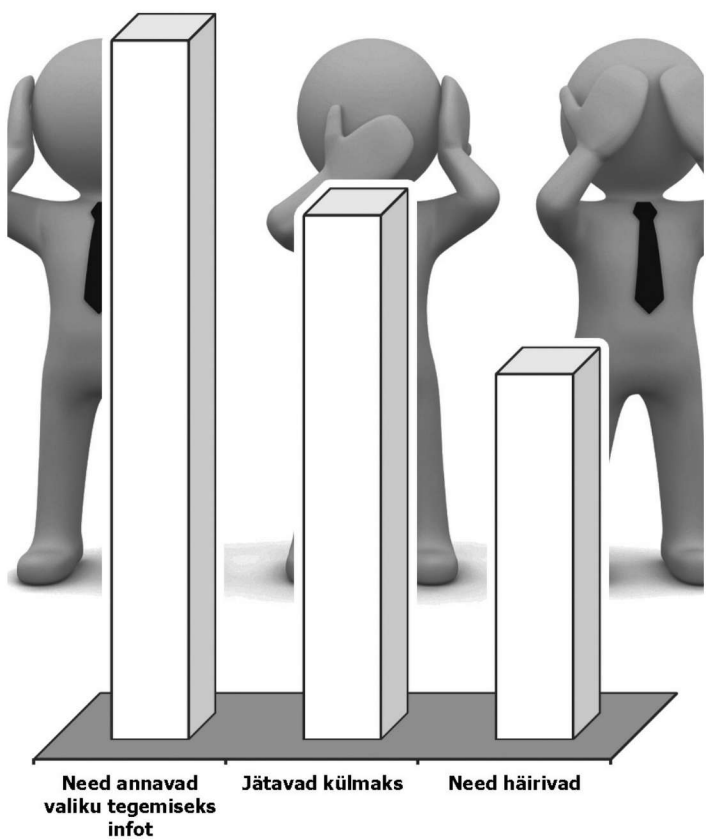
Harjumaa naba

Sel nädalal oli mul võimalik veeta aega ja tunnustada meie maakonna tegijaid. Nimelt toimus Harjumaa Aasta Tegija konkurs. Selle raames tunnustasid Harju maavalitsus, Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, LEADER tegevusgrupid, Kodukant Harjumaa ja Harjumaa Omavalitsuste Liit lõppeva aasta silmapaistvamaid inimesi, kodanikuühendusi, ettevõtteid ja tegusid. Pikad jutud sai maha peetud ka Harjumaa identiteedi küsimuses. Maavanemana oli mul hea meel näha, et diskussioon "Harjumaa identiteedist" on arutluspaneelis välja toodud. Olen alati olnud veendumusel, et meil igapäev on oma arusaamine maakonnast. Üldiselt on see meile siin kodu, kuigi paljud meist ei ütle, et olen harjulane – pigem on siin tallinlasi, sauekaid, loksalasi, Jõelähtmelt ja Padiselt – ilmingimata pole esimehe teadvustamine harjulaseks olemine. Ilmselt nii on ka tore, sest eks meie kõigi jaoks on kõige tähtsam oma kodune maala. Samas olen veendunud, et võiksime mõnikord taguda, rind kummis, uhkusest, et oleme harjulased, olgu see siis kasvõi väikse vastusena mulkidele, saarlastele või võrokestele. Mis teeb meid eriliseks – Eestis oleme me elu mootor. Sellega kaasneb vastutus ennekõike – peame mõistma, et nii mulgi kui võro keel ning laiemalt kogu Eesti kultuur ja elu saab kaitset ja turgutust ainult siis, kui majandusel läheb hästi, ja majandus, tahame või ei, on koondunud meie juurde.

Me räägime Harjumaa identiteedist. Mul on väike mõte, mis esmapilgul tundub kindlasti upsakas, aga see on meie endi otustada. Nimetame seda Harjumaailma Naba. Kindlasti teate mida räägitakse maailma nabadest ja kuidas enda naba ei tohi imetlema jääda. Meie kodu on meie jaoks maailma keskus ja ma soovitan sedakorda võtta globoose ette selliselt, et keskpunkti jääb Harjumaa – just nagu kõstri kapsakuhi Tootsi gloobusel. Ainult nii näeme, et me oleme ise oma saatuse määrjad. Me asume Brüsselist vaadates Euroopa Liidu ääre peal, me asume Brasiiliast vaadates teisel pool maakera, aga me ei vaata ju Brasiiliast või Hiinast – meie elame siin, ja kui me tahame edasi elada, siis tuleb teha kõik et oleksime niipalju kui võimalik kesksuks. Meil on hea maksukeskkond, väga paindlik ühiskond, oleme avatud uutele ideedele ja oma kaardid õigesti mängides asume strateegiliselt põnevas kohas – ida ja lääne ristumisel. Läänemere keske metropolina Peterburi, Stockholmi, Helsinki ja Riia vahel. Meil on siin kõrge rahvusvahelise mainega ülikoolid ja sellega seotud tugevad teadusklastrid, siit saab muretult juhtida oma Venemaa suunalisi äritegevusi ja seda just stabiilse ettevõtluskeskkonnas. Peame asetama end rahvusvahelisse konteksti – lõppude lõpuks me oleme naba – täitsa keskele.

ONLINE KÜSITLUS

Kuidas suhtud alanud valimiskampaaniasse? www.harjuelu.ee

Harju Elu 28.11.2014

Ehitamise ning lootmise aeg

“Vestmannil on väimees, kes paremat ei taipa teha, kui ajaleheõpipoistele ja külakoolmeistritele konkurentsi. Nüüd, kus linn mühab värsket tööstuse-elust, kus maapind kaardu lööb uute äriliste ehituste all, kus mul on omadegi kruntidega kõiksugu plaanid.”

Nii räägib Eduard Vilde “Pisuhännas” mees, kelle järgmine väimehekandidaat lubas panna püsti Eesti esimese pilvelõhkuja, mis oleks “viiekümne versta peale ümberringi näha”.

Nii kõrget hoonet pole siinkandis veel ehitatud. Kuid ehitusbuum on Harjumaad tabanud küll. Loetlegem mõnda ehitatavat või värskelt valminud objekti: Viimsi kaubandus-, vaba aja- ning veekeskused, täna nurgakivi saav Eccua maja Hüürus, tööstushooned Jälgimäel, renoveeritav Keila haigla, Laagri spordikeskus, põlengujärgselt taastatav Kuusalu vana pastoraat, Maxima suur laokompleks Kurnas, uuendatud Padise kool ja Aegviidu rahvamaja. Loetelu võiks jätkata veel sama pikalt.

Ehitamine on vajalik. Paljusid objekte ja nendest tõusvat tulu on kohalikud oodanud

aastaid. Näiteks Vasalemmas alustati ehitamist juba eelmisel kümnendil. Seni peeti koolitunde kas mõisas kitsastes ruumides või Rummul. Aegviidu rahvamajas näitas krõbedal talvehommikul toakraad kümnet miinuskraadi. Keila haigla valmis 1980ndate lõpus, kuid tänaseks on hoone ajast ja arust. Uuendatavas korpuses jäävad püsti vaid seinad, laed ja põrandad.

Advendiaja ehk lootuste ja ootamiste aja alguseni jääb alla poolesaja tunni. Kadripäeva järgsel kolmapäeval sattusid kaks harjulast meedia huviorbiiti. EELK kirikukogu valis peapiiskopiks sauelase Urmas Viilma. Tema astus ametisse tuleval aastal, 2. veebruaril. Aga ometi tuleb advendiaeg temale ja ta perele teistmoodi. 41-aastane mees on jõudnud Eestis kirikuametis tippu. Riigi seisukohalt võttes on sellega võrdne presidentiamet. Urmas Viilma valimine on tunnustus kogu Harjumaale.

Sama päeva õhtul pärjati tänavuse Eesti aasta kodaniku nimetusega tantsujuhti Ilma Adamsoni. Vasalemma kooli lõpetanud naine on olnud nõudlik enese ja teiste suhtes. Ning see on toonud ka edu.

KÜSITLUS

Millised on valimiste eel suurimad probleemid ning vaidlusteemad?

Artur Talvik
Tapurla küla elanik

Suurim probleem on tänase võimu eemaldumine rahvast liiga kaugele, vahav partokraatia, ja ka demograafia. Üheks suurimaks probleemiks on kindlasti stagnatsioon, mis tuleneb tänapäevaste võimulolijate soovist iga hinna eest oma võimu hoida. Kindlasti peaks rääkima ka omavalitsuste võimu vähendamise riigivõimu poolt. Liiga vähe räägitakse tulevikust. Loodan, et uued jõud võtaksid tänapäeval parlamentaartideelt kohti ära ja et sellega väheneb ka poliitiline üleolek vähemalt mõneks ajaks.

Jaan Nuga
EELK Harju-Jaani õpetaja

Kahtlustan, et peamine aruteluteema saab olema: kas minna valima või mitte minna? Kui Riigikogu ajab rahvast kuulamata mingit oma asja, nagu see perekonna mõiste lammutamisel ilmsiks sai, siis tööpuulest: mis mul nendega asja? Aga kui jätkaksin valima minemata, siis küllap mõni ikka läheb. Ta valib meelepärase ning siis ei oleks mul enam mingit õigust poliitilistel teemadel sõna sekka öelda. Kas sarnaselt presidendile võiks ka Riigikogu liikmel olla kahe valimisperioidi piirang?

Tanel Talve
Telemees Voose külast

Ma väga loodan, et seekord võidab valimised jõud, mis pakub välja sisulise programmi. Senine praktika on näidanud, et sisu puudumisel minnake valimiste loomungitega, mis põhinevad vastandamisel. Lõpuks peabki inimene valima siis lolli ja lollima vahel. Meie ülesanne on peatada väljaränne ja tuua riiki talendikaid inimesi. Peame saama majanduse ja palgad kasvama, et suurendada püsivalt inimeste heaolu. Teha kõik selleks, et Eesti oleks parim paik laste kasvatamiseks.

Kristi Napast
Harku valla elanik

Suurimad probleemid on jätkuvalt seotud sotsiaalhoolekandeteenustega. Minu arust on täiesti ebanormaalne, et inimestele, kes hooldavad puudega inimese eest, ei maksta kasvõi miinimumpalka. Teine probleem on kooliküsimine. Siinkohal saaks õpetajad ise palju ära teha. See on rumal jutt, et nad ei tea tea või ei märka, kui klassis on keegi tõrjutud või kiusatud. Tuleks rohkem raha panna õpetaja koolitamisele või ükskõiksuse/küünilisuse õpetajad välja vahetada.

Tiina Tamm
Padise valla elanik

Riigikogu valimiste eel ei tulegi sisulisi vaidlusi. Pigem on sopolooimise ja demagoogia. Haridussüsteem ja tervishoiusüsteem on pommiaugud. Samal ajal kui riigi raha ja eurotoetusi suunatakse imelikesse kohtadesse. Nagu 4-realist maanteed, laiaulatuslik eksport jne. Kuid suurim probleem on väärtuste suremine ja zombilik rahvas. Nad ei taipa omakaspüüdlikut ning ülbet valitud poliitikut ja terveid maju täitvaid ametnikke paika panna.

Katrin Viirmaa
Pelgulinna elanik

Praguses koolis valitsevad õpilased. Laps on karistamatu ja õpetaja kaitseta. Õpilased ülbitsevad õpetajatega. Aga pedagoog peab olema taltsas. Kool peaks olema ikkagi õppimise koht, mitte laadaplats ja spa. Õpetajad ei lahku koolist niivõrd palga pärast, kuivõrd just nende probleemide pärast. Annaks mõistust, et Riigikogu vaidluseks ei saaks kohustuslik keskkaridus.

Harju Elu

AASTAL...

1954

- Seati üles kandidaate rahvakohtude koosseisu. Koosolekud toimusid majandites, ettevõtetes, rahvamajades.
- Oktoobri lüpsiplaani täitmist juhtis Partisani kolhoos. Seal oli lüpsitud keskmiselt lehma kohta 224 killo. Viimane oli aga 100 kiloga lehma kohta Kingissepa-nimeline kolhoos.
- ENSV Ülemkohus mõistis surma mehe, kes koos kaaslasega röövis majapidamist ja tappis perenaise. Kaaslane sai karistuseks 15 aastat vanglat. Veretöö toimus Liiva talus.
- Mõõdus 30 aastat töörahva relvastatud 1. detsembri ülestõusust. Lehes kirjutati, et “püüti vabandada kodanliku kliki võimust ja raputada maha ekspluateerimise ahelad.”

1989

- ENSV ministrite nõukogu kinnitas tulevaste rajooni- ja külanõukogude esimeeste palgad. Rajooni TK esimees (maavanem) sai palka 500-550 rubla, külanõukogu juht (vallavanem) aga 350-430 rubla kuus.
- Julius Põldmäe meenutas, mis on kohalik omavalitsus, volikogu ja valla (linna)valitsus. Aastal 1939 oli toonase Harjumaal (ulatus Järvakandini) 32 valda.
- Ellamaa turbatõöstus pidas tootmise alustamise 70. aastapäeva. Tööst rääkisid Valli Tõnissoo, Ellu Saaliste, Ahto Kangur ja Urmas Reintam.
- Harju malemeistriks tuli Charles Laes rajooni täitevkomiteest. Naistest oli meister Tiina Põlendik Koselt. Ka tänavune Harju malemeister on Tiina Põlendik.
- Arno Uutma tuli aga Valgvenes peetud vene kabe NSVLi meistrivõistlustel kümnenadaks.

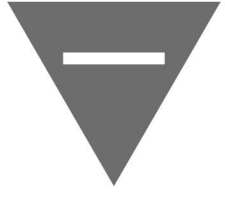
2004

- Eesti elujõulisem omavalitsus oli Viimsi vald.
- McDonalds kogus kuni 20. novembrini Haiba lastekodude raha. Ka osa juustuburgeri tuludest läks lastekodu heaks.
- Oru põhikooli 8. klassi õpilane Erlend Rohtsaar kordas 2003. aasta saavutust ja tuli Eesti õpilaste maadlusmeistriks.
- Raasiku vald mälestas 70-aastaselt surnud endist vallavanemat Toivo Veenret.
- Keila gümnaasium tähistas 50 aasta möödumist ajast, kui 7-klassilisest koolist sai keskkool. Aastal 1954 oli majas 477 õpilast ja 29 õpetajat.

NÄDALA PLUSS JA MIINUS

HARJU VAIMU VÕIDUKÄIK
EELK peapiiskopiks ja aasta kodanikuks valiti harjukad.

VÕLG ON VÕORA OMA
Kolm Harju omavalitsust on võlakooormuse tõttu jälgimise all.

TULEMAS

Reede, 28. november

- Turba kultuurimajas kell 20 naisrahvatantsurühma Turba Tantsupisik sünnipäevapidu.
- Kõue Rahva Majas peetakse kell 19-23 6. sünnipäeva.

Laupäev, 29. november

- Saue valla kultuurikeskuses kell 10-14 malefestival.
- Keilas Harjumaa Muuseumis kell 11-15 andresepäeva laad.
- Keilas Lätte koolis kell 11-16 adventilaad.
- Kiili rahvamajas kell 17-19 kontsert "Meie inimesed". Esinevad Kiili valla inimesed Markus Lattikase ansambli saatel.
- Kuusalus kohvikus Kaer kell 17 Matti Krönströmi mälestuskilva viimane voor.
- Nokia kontserdimajas kell 18 Ilma Adamsoni tantsude kontsert.
- Viimsi Huvikeskuses kell 18 muusikali "Aken vastu päikest" etendus.

Pühapäev, 30. november

- Keilas kell 10.30-16 adventilaad ja kontserdid, kell 16 jõulurahu väljakuulutamise.
- Saku palvemajas kell 15 1. adventi ja palvemaja taastamise 20. aastapäeva tähistamine. Teenib peapiiskop emeeritus Andres Põder.
- Saue Keskuse pargis kell 16 küünalde süütamine linna jõulupuul.

Kolmapäev, 3. detsember

- Kuusalu kirikus kell 19 adventikontsert. Dirigent Taavi Esko.
- Saue kell 18-21 Kaitseliidu Saue kompanii 90. sünnipäev ja lahtiste uste päev.

Neljäpäev, 4. detsember

- Padise mõisas kell 19 ansambli Jäääär kontsert.

NÄDALA SÜNDMUS

Pühapäeval, 30. novembril, näitab ETV päev varem Ämaris salvestatud esimese adventi jumalateenistust.

ANNELI TÕEVERE-KAUR

ERRi meediasuhete juht

Esimese adventi tele-jumalateenistust salvestatakse päev varem, 29. novembril Ämaris. ETV näitab seda 30. novembril algusega kell 13.20. Saade kestab tund aega.

Esimese adventi jumalateenistuse peavad kaplanid Ämari lennubaasi angaaris NATO õppustel viibivatele sõduritele. Teenistuse viivad läbi kaitseväge pekaplan kolonelleitnant Taavi Laanepere, õhuväe kaplan kapten Jana Laanepere, logistikapataljoni kaplan nooremleitnant Mihkel Madalvee ja Saksa õhuväe kaplan Uwe Stegen. Laulab Keila segakoord La ja Do Ilona Laido juhatusel ning mängib

Kaitseväge orkester.

EELK meediajuht Arho Tuhkru selgitas esmaspäeval "Terevisioonis", miks otsustas Eesti Kirikute Nõukogu esimese adventi jumalateenistuse läbi viia õhuväe Ämari lennubaasis.

"Nii kaitsevõimedes kui ka mitmes muus eluvaldkonnas on see jumaliku sekkumise võimalikkuse ootus kõige suurem või palju suurem kui mõnes muus eluvaldkonnas. Kaitsevõimedes on ennegi tehtud seda teenistust – Tapal, Siidepataljonis, ja lisaks palju erinevaid muid kohti, kus on tehtud," ütles Tuhkru.

Esimese jõulupüha teenistust Viimsi Vabakogudusest näeb ETV-s 25. detsembril otseülekandena kell 12.

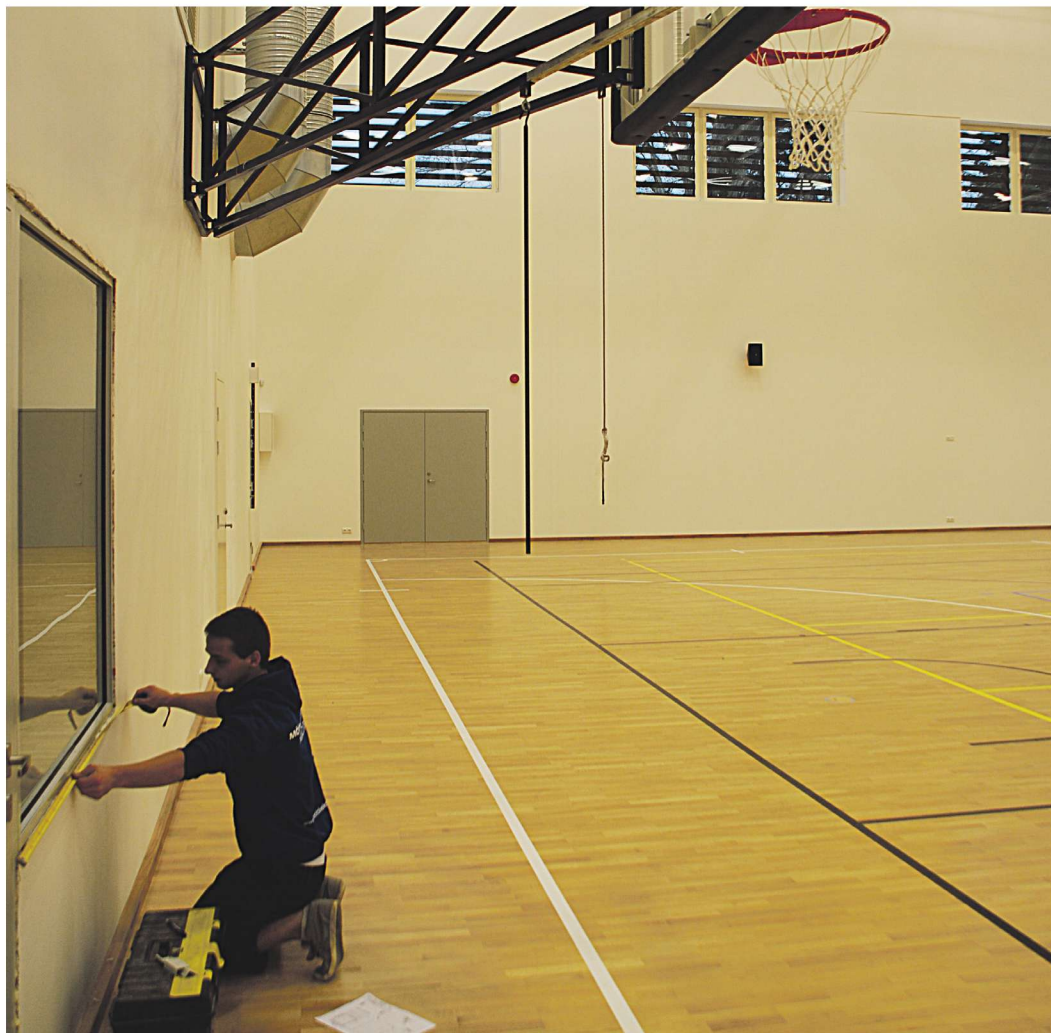
KURI KARJAS

Kehaline väärkohtlemine

- 22. novembril kella 00.35 ajal teatati, et Alavere külas Kose maanteel asuvasse korterisse sisenesid kaks mees-terahvast, kes tungisid kallale 25-aastasele mehele.

Vargused

- 25. novembril avastati, et kahte Änglema külas kõrvuti asuvasse majja on sisse murtud ning varastatud kaks värvavat, grillimise vahendit, veepump- ja boiler ning tööriistu. Kahju 1600 eurot.
- 25. novembril avastati, et Keilas Spordi tänaval asuvasse majja on sisse murtud ning varastatud tööriistu. Kahju 670 eurot.
- 25. novembril avastati, et Paldiski maanteel asuvasse hoonest on varastatud avaldaja rahakott koos sularaha ja dokumentidega. Kahju 420 eurot.
- 23. novembril avastati, et Padise vallas Pae külas asuvasse garaaži on sisse murtud ning varastatud muruniiduk, kanistreid ning kütust. Kahju 1700 eurot.

Spordisaal on põhimõtteliselt valmis. Vaid siin-seal on teha veel mõned väiksemad tööd. Samuti oodatakse hoonesse mööblit ja muud vajalikku.

Allar Viivik

"JÕUDSIN VALMIMISE ÄRA OODATA"

Vasalemmas valmib jõuluks spordimaja

■ Mõisakooli kõrval asuv õppe- ja spordihoone valmib lõplikult jõuludeks. Kokku ligi 2,9 miljonit eurot maksnud ehitist on oodatud aastaid. Jaanuarikuust algavad saalis kehalise kasvatus tunnid ja muu sportlik tegevus.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

AS Parmeron alustas töid mai-kuus. Täna on ehitamine lõppenud ning kadri-laupäeval, mil ajakirjanik külla saabub, säti-vaid Mööblieksperti meistri-meis viimaseid liiste ja plaate paika.

Vallavanem Mart Mets ütleb, et ehituse kogumaksumus on 2 847 848 eurot. Sellest erinevad toetused moodustavad 981 762 eurot. "Haridus- ja teadusministeerium toetus on 148 914 eurot ja "Kohalike avalike teenuste arendamise" kohalike omavalitsuse investeringutoetuste kava (KOIT kava) toetus EAS-i kaudu 832 848 eurot," ütleb Mets. Sellele lisanduvad mööbli ja muu inventari kulud.

Ümmarguselt on spordi ja õppehoone hoone maksumus kolm miljonit.

Vallarahvas külla

Õppe- ja spordihoone ehituse kavandamine algas 2006. Samal aastal viidi läbi riigihange ja leiti hoone projekteerija.

Hoonet ehitati aastatel 2007-2008, kuid see jäi lõpetamata. Vahepealsed aastad on vald otsinud mitmelt poolt rahastust.

ARVAMUS

IRJA IDARAND

Vasalemma põhikooli kehalise kasvatusõpetaja

Hoone valmimine on puhas rõõm. Seni toimusid 1.-3. klassi kehalise kasvatus tunnid kas koridoris või väikeses kitsas ruumis. 4.-9. klass sõitis vallabussiga Rummule ja tagasi. Soojal ajal ning lumistel kuudel toimusid tunnid õues.

Nüüd jääb vallabussil rohkem aega vedada lapsi muuseumi, teatrisse või kontserdile.

Suures saalis saab pidada väga erinevaid võistlusi, mängida sportmänge ja leida muid tegevusi. Lubatud on, et jaanuari algusest toimuvad tunnid uues hoones.

Mullu juunikuus eraldas regionaalminister Siim Kiisler oma käskkirjaga õppe- ja spordihoone ehitamiseks raha. "Jõudsin valmimise ära oodata. Teisel vallavanema ajal sai alustatud ja kolmandal on valmis," muheleb Mets.

Vallavanema sõnul saab rahvas tulla jõulude paiku spordisaali, abiruumi ning klasse ise vaatama. Lindilõikamist plaanis pole.

Antakse õpetust

Millised ruumid on vastvalminud mitmevärvilises hoones? Ehitist koosneb spordi- ja klassiruumide osast. Peauksest sisse astudes tervitab külastajaid fuajee. Selle taga asub avar saal mõõtmetega 25x33,8 meetrit. Ruum annab võimaluse mängida normaalsuurusega väljakutel korv- ja võrkpalli. "Saali saab kardinaga poolitada ning siis on saalis kaks võrkpalliplatsi," ütleb Mets.

Saali otsuseinast avanevad uksed riietusruumidesse. Samas on ka tualetid ja duširuumid. Tüdrukute poolel on 11 ja poiste poole 10 dušikabiini. Kõrval on tulevane jõusaal. Samas tiivas on väike katlamaja, mida koe-takse pelletitega. Lisaks spordi- ja õppehoonele saab sealt sooja ka mõisakooli peahoone. Rajatud on ka invatualett, puhastusseadmed ja kütuseruum.

Fuajee maantee suunas asub klasside osa ning seda saab spordipoolt ustega eraldada. "Siin hakkavad õppima 1.-3. klass. Olemas on kaks tööõpetuse klassi, õpetajate tuba, rõvistu, tualetid ning koridor vahetunnis jalutamiseks," tutvustab Mart Mets.

Algklasside ruumid sisustatakse mööbliga järgmise aasta 1. septembriks. Aga tööõpetusklasside sisustus saab järgmise aasta alguses ning viimasel õppeveerandil saab seal juba õpetust jagada.

HARJU ARV

5%

- Kinnisvaraportaali KV.EE andmetel kerkis Harjumaal maade müügihind aastaga 5 protsenti.

LÜHIDALT

Murastes avati Konsumi kauplus

Harju Tarbijate Ühistu avas kolmapäeval Harku vallas Murastes Konsumi, mis on kuues tänava avatud selle ketimärgi kauplus. Lisaks toidu- ja esmatarbekaupadele müüakse uues Konsumis ehituskaupu. Kauplusehoones asuvad ka lillepood, sushikohvik ja apteek.

Tööd annab uus pood 20 inimesele. Kauplus on avatud iga päev kell 9-22. (HE)

Urmas Viilma.

Internet

Urmas Viilma on EELK uus peapiiskop

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku XXIX Kirikukogu valis sel kolmapäeval uueks peapiiskopiks Urmas Viilma. Ta on õppinud Saue koolis ning kuulunud ka linnavolikogusse.

Valimine toimus kahes voorus. Neljast kandidaadist pääsesid teise vooru Ove Sander ja Urmas Viilma. 57-liikmeline kirikukogu valis uueks peapiiskopiks Urmas Viilma.

Viilma on Tallinna Püha Neitsi Maarja Piiskopliku Toomkoguduse õpetaja, konsistooriumi kantsler. (HE)

Paldiski raudtee juhtimissüsteemi investeeritakse 31 miljonit eurot

Järgmise kolme aasta jooksul soovib Eesti Raudtee rekonstrueerida juhtimissüsteemid Tallinna-Keila-Paldiski raudteel, mille praegune olukord ei luba suunal läbi lasta piisavalt ronge. 31 miljonit eurot nõudvad investeeringud lõppevad 2018. aasta lõpuks. Töödega kindlustatakse uute rongide liikluseks vajalik läbilaskevõime ja muudetakse ülesõitude suletuse aeg vastavaks rongi tege-liku liikumiskiirusega. (HE)

Kalev/Cramo peab kolm mängu Keilas

Valitsev Eesti meister otsustas korvpalli populariseerimise eesmärgil kolm oma kodumängu korraldada Keilas. Mängud, mis Keila korvpalliospradele koju kätte tuuakse, on 27. novembril toimuv lahing Audentes SG/Noortekondisega, 10. detsembril Balti liiga arvestusse minev mäng KK Pärnuga ja 29. detsembril vastasseis Valga/Maks&Mooritsaga. (HE)

TEAVE

Ohtudest rääkimine

- Programmis "Kaitse end ja aita teist" räägitakse igal aastal 6. klassi õpilastele sõltuvusainetest ja nende tarvitamise õiguslikest tagajärgedest.
- Tänavu mais avaldas Tervise Arengu Instituut uimastienetuse juhendmaterjali, mis pakub haridustöötajatele nõuandeid uimastienetuse korraldamiseks koolides.
- Väikeses koguses narkootilise aine omamise puhul karistatakse rahatrahvi või arestiga. Suure koguse puhul näeb seadus ette reaalse vanglakaristuse 1-10 aastat.
- Suureks koguseks loetakse kogust, mis tekitab kümnele või enamale inimesele joobe. Fentanüüli puhul on selleks 0,1 grammi.

Noorte seas levib üliohtlik sünteetiline mõnuaine

■ Novembris ilmsiks tulnud juhtum üheksast Rakvere noorest, kes sattusid sünteetilise kanepi tarbimise tagajärjel haiglasse, on karm meeldetuletus lapsevanematele ja koolidele.

Kristjan Terase

kristjan@harjuelu.ee

Ettearvamatult toimiva aine näol on tegemist sünteetilise kannabinooidiga, mida kõnekeeles tuntakse ka *spice*'i nime all. Kuna tööstuslikus kanepis on loodusliku aktiivaine (THC) sisaldus väga madal, siis selle käitlemine ei ole otseselt keelatud. Sotsiaalministri pool kehtestatud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja satub niisugune kahtlase päritoluga taimemass aga keemiliste ühendite tõttu, millega *spice*'i hiljem töödeldakse.

"Sisuliselt on tegemist mürgiga," ütleb politsei- ja piirivalveameti ennetustöö koordineerija Kristel-Liis Kaunismaa. Nii on näiteks mõned Eestis liikvel olevad *spice*'i doosid töödeldud ainega, mida Suurbritannias kasutatakse hoopis väetisena.

Tundmatud mürgid

Ained, mis pole keelatud ühendite nimekirja jõudnud, satuvad Eestisse tõenäoliselt läbi Aasia. Probleeme tekitab see, et avastamisest keelamiseni kulub paar kuud, mistõttu jõuavad kurjategijad "retsepti" aegsasti muuta ning uue ja avastamata ühendi taas turule paisata. Kord nimistusse jõudnud ained on võrdustatud aga muude narkootikumidega ning nende käitlemine on keelatud.

Põhja prefektuuri kriminaalbüroo juhi Kaido Kõplase sõnul on maailmas üle 300 ühendi, millega murutaimi ja tööstusliku kanepit pritsitakse ning mida müüakse sünteetilise kanepi pähe. "Tegelikult on see puhas keemia ja mürk, mis tekitab joovet ja sõltuvust."

Üha levinum on uimastava aine tellimine internetist. Niisuguse riski võtja peab arvestama aga sellega, et juhul kui tegemist on narkootiliste või psühhotroopsete ainete nimistusse kuuluva meelemürgiga, ootab paki saajat vahelejätmise korral karistus. Internet

KÕIGE ALUS ON USALDUS

"Hiina ärimees küsib, palju sul raha on"

■ Varem kaitseväes ning alates 1996. aastast riigikaitseõpetajana töötanud Gunnar Richter on loonud silla Loo Keskkooli ja Hiina Rahvavabariigi vahele.

Kristjan Terase

kristjan@harjuelu.ee

Härra Richter, kuidas sai Teist nii-öelda Hiina asja vedaja Loo Keskkoolis?

1996. aastal mõtlesime Erna seltsi korraldajatega võistlust rahvusvahelisemaks teha ning kutsusime välisriike osalema. Üks, kes kutsele vastas, oli Soomes elav Hiina kaitseatašee. Väga aktiivne inimene, kes rääkis soome keelt ning õppis ka pisut eesti keelt. Mõne aja möödudes saabuski Eestisse kuus kõrget ohvitseri – kolm brigaadikindralit ja kolm koloneli, keda mina lennujaamas vastu võtsin. Ootasid lühikest kasvu asiaate, kuid kõik mehed olid minust pikemad. Sealt see alguse saigi, kuna teised sideohvitserid ei soovinud toona võõrustaja rolli enda peale võtta.

Teile pakkus nende võõrustamine siis huvi?

See ülesanne jäi lihtsalt minu kanda, kuna minu ülesanne oli koordineerida kogu välisuhtlust. Tegin ettevalmistusi selleks, et esimest meeskonda võtaks lennujaamas vastu Indrek Park – mees, kes räägib puhas hiina keelt. Pingutus tasus end ära, sest toona loodud suhted kestavad. Hiina kaitseatašeeaga teen ma koostööd tänini ning olen üritustel hiinlaste protokolliohvitser.

Mereväelase vormist järeldan, et tegelete siiani riigikaitsega?

Kaitsejõudude ridades ma enam ei ole, vaid reservis. Küll aga olen riigikaitseõpetaja. Vormi kannavad paljud mu kolleegid ning lastele meeldib see väga. Kord tulid tavalises ülikonnas ning pooltel õpilastel kadus tunnis huvi aine vastu ära.

Aga laias laastus noored ikka tunnevad riigikaitse vastu huvi?

Oma tahet on hakatud kindlamini avaldama, kuid lapsed jäävad ikka lasteks. Sõjamängud on neile alati meeldinud ning üks televiisoris ja ka arututes käib kogu aeg üks madistamine. Üks gümnasist ütles, et ka kohustuslik kirjandus on kooliprogrammis väga vägivaldne.

Väga palju sõltub see õpetajast. Kui õpetaja on hea, siis on huvi suur. Loo Keskkoolis on huvi peaaegu sada protsenti. Ma pole veel kohanud ühtegi õpilast, kes oleks öelnud, et see aine ei meeldi mulle.

Mille poolest erineb idamaade suhtlemine kohtumisest mõne eurooplasega?

Mõtlemine, filosoofia ning arusaamad on teistsugused. Selleks, et seda mõista, tuleb ise kooli minna. Mina olen Dagmar Kotli juhendamisel ikebanat ning

Loo Keskkoolis riigikaitseõpetajana töötav Gunnar Richter annab 10. klassi lastele ka majandusõpetuse tunde. "Eks amet ole selline, et õpetaja peab olema nagu orkester. Valdama nii geograafiat, matemaikat kui ka füüsikat," lausub Richter.

Kristjan Terase

ARVAMUS

ANTS REBANE

Loo Keskkooli direktor

Kooli poole pealt ei ole hiina keele õpetamise vastu meil midagi. Peame hoolega vaatama, et õpilasi ja ka huvi selle vastu jaguks. Seda saaks tekitada millegi toreda või praktilise, näiteks hiina looduse, kultuuri, köögi või kunsti vahendusel. Keel iseenesest on ju pelgalt suhtlemisvahend. Kui me niisuguse õpivõimaluse looksime, siis nii nagu teiste keeltega puhul, on minu soovitus õpetada seda koos kultuuriga, sest Hiina puhul on see väga vana ja võimas. Kultuur on ka minu isiklik huvi, olen klassikalisi hiina teoseid eesti keeles lugenud. Meie head suhted Hiina suursaadkonnaga on tänu härra Richterile. Ma loodan, et tema töö siin jätkub veel aastateks ning sõprusuhted jäävad kestma veelgi kauemaks.

idamaa filosoofiat õppinud. Idamaa asjadega ei tohi kiirustada. Usaldust ei võideta kiiresti, vaid seda tehakse aastatega. Eesti suhete soojenemine on toimunud nüüd pool aastat. Meile on andeks antud, et me nii-öelda vale sammu tegime.

Aga äri tegemine hiinlastega on kerge?

Põhimõtteliselt on nii, et esimese asjana küsitakse sinult, kui palju sul raha on. Ütlesin kord, et 1000 dollarit. Selle peale naerdi laginal ning soovitati suu-

reks kasvada. Kui tahad äri teha, siis asjad ei käi nipsu peale. Näiteks turul küsib hiina ärimees sinult esmalt kümnekordse hinna ning ütleb lõbusalt "Noh, maksa!". Kui sa ei tingi ja teedki seda, siis palju õnne!

Kas Eesti saaks piima Hiinasse eksportida?

Mul on tunne, et seda piima müümist polegi veel õigupoolest arutatud. Võib-olla ajakirjanik rääkis mõne ametnikuga, sest vahepeal hiinlased tõepoolest ei soovinud meiega poliitiliselt eba-

korrektse seisuga tõttu äri teha, kuid suvest on suhted taas soojenema hakanud.

Mis põhjustel on hiinlased Loo Keskkooli külastanud?

Hiina kaitseatašee käis riigikaitsetunnis ning tegi koos saatjaskonnaga väga kiivti presenatsioon oma kodumaast. Sel nädalal tuleb suursaadiku abikaasa koos kaitseatašee abikaasaga. Nad on mõlemad kusjuures pedagogid ning ühes saatjaskonnaga näitavad lastele kalligraafiat ning valmistavad hiina toite.

Kas koolides võiks vene keel peagi hiina keelega vahetuda?

Mina seda nii julgelt ei ütleks. Vene keelt tuleb ikka õppida, sest tänu sellele saame me kultuurist aru. Ka hiina keele rääkimine ja eelkõige kirjutamine nõuab pühendumist, sest igal kriipsul on suur kultuuriline taust.

Iseenesest saaks hiina keelt ju siin Lool õpetada...

Mis seal salata, eks see olegi üks sellenädalase sündmuse tagamõtteid, sest miks ei võiks Loo Keskkool olla üks idamaa sõnumi edasiviijat? See võiks olla koht, kus saab hiina keelt hiinlase käest õppida. Nii nagu Saaremaal ja Viimsis juba tehakse. Stardikoht on meil hea. Õpetajad on siin ülihead, nagu ka seltskond – miks mitte seda veelgi paremaks teha?

Vene keelt tuleb ikka õppida, sest tänu sellele saame me kultuurist aru.

Keilas puuritakse augud jõe alt läbi

Oktoobris allkirjastasid maanteeameti ja ASi Nordecon esindajad ehituslepingu, mille järgi rekonstrueeritakse Keila piiril Tallinna-Paldiski maantee 4,6-kilomeetrine lõik. Muu hulgas rajatakse ka uued sillad, ehituse ettevalmistustööd on juba alanud.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Kogu uuendamine maksab 6 612 480 eurot ning 85% sellest summast tuleb Euroopa Liidu ühtekuuluvusfondist. Peatöövõtja on AS Nordecon.

Allan Kasesalu maanteeameti avalike suhete osakonnast ütleb, et alustatud on praeguse silla kõrvale rajatava uue silla ehituse ettevalmistustöödega. Praeguseks on välja märgitud töömaa piirid ning alustatud raadamisega esimese silla piirkonnas. "Käimas on ettevalmistused side- ja elektrikaablite tarbeks torustike paigaldamiseks. Selleks puuritakse augud Keila jõe alt läbi ja paigaldatakse sinna torud. Kohe, kui on keskonnaametist kätte saadud vee erikasutusluba, alustatakse ka esimese silla ehitusega praeguse sillast paremale, kui tulla Tallinna poolt," selgitab Kasesalu.

Kogu objekt peab valmima järgmise aasta lõpuks. "Kuigi täpsem liikluskorraldus pannakse paika enne konkreetse ehitusetapi algust (st. kevadel), siis võib praegu kinnitada, et liiklust sellel lõigul täielikult ei suleta, vaid piiratakse kiirust. Vastavalt vajadusele kasutatakse eri suundade sulgemiseks reguleerijaid ja valgusfoore," ütleb Kasesalu. Suuremad piirangud jäävad ajavahemikku järgmise aasta maist kuni septembrini.

Olemasoleva Keila silla asemele ehitatakse uus pärast seda, kui uus sild on valmis ning liikluse saab ajutiselt sellele suunata.

Linnast ümbersõidu ehitamine algas 1939. aasta sügisel, pärast nn baaside lepingu sõlmimist. Siis alustati ka betoonsilla rajamist üle Keila jõe, kuid 1941. aasta puhkenud sõjaga jäi töö soiku.

Veel aastaid sai Sauelt Keilasse mööda teed, mis keerab Korvi mäelt paremale (praegune Alajaama tee Tutermaal) ning ristub Paldiski maanteega kirikumõisa ees. Keila jõesti läks üle kivisild.

Teelõik Karjaküla tee ristmiku kuni Korvi mäeni valmis alles pärast Teist maailmasõda. Sild projekteeriti 1950. aastal ümber kolmesildeliseks. Selle pikkus on 4,9x42,3x49 meetrit ning sild on 1947. aastal valminud Joa silla analoog.

Vana maanteeasilla kõrval on alanud ettevalmistus uue silla ehituseks.

Allar Viivik

VALLAD KIIRUSTAVAD, ET SÕNA SEKKA ÕELDA

Sakul tingimused, Kiili ütleb "ei"

Riigikogus tegeldakse praegu aktiivselt planeerimisseadusesse muudatuste sisseviimisega. Saku vallavolikogu esimees Tanel Ots näeb siin selget seost Rail Balticu trassi planeerimisega ning kardab, et kui kiiresti ei tegutseta, ei võeta enam omavalitsuse ettepanekuid kuulda.

Marko Tooming

marko@harjuelu.ee

Kui planeerimisseaduse muudatused riigikogus heaks kiidetakse, ei ole vallas oma üldplaneeringu tasemel enam võimalik maakonnaplaneeringus kehtestatud joonobjektiga arvestamisest keelduda. Rail Balticu puhul jääksid valdade ettepanekud trassijooni nihutamiseks või üldse mujale viimiseks hüdija hääleks kõrbes.

Tanel Ots nimetab seadusemuudatust räreks kohaliku omavalitsuse autonoomia rikkumiseks, kuid ei peatu seaduse kriitiseerimisel pikemalt, sest kõige targem on sellises olukorras kiirelt tegutseda. Oma allikatele tuginedes ütleb Ots, et tema teada tahetakse seadusemuudatused riigikogus sisse viia juba enne märtsis toimuvaid valimisi. Viidates viimasele nõupidamisele vabariigi valitsuskabinetis, kuhu olid kutsutud ka maavanemad, märgib ta, et "kahjuks taandub kõik ikkagi sellele, kus on kellegi ärihuvid ja kus keegi elab".

Et aega on vähe, arutati Rail Balticu trassiga seonduvat möödunud nädalal nii Saku kui Kiili vallavolikogu istungil. "See võis olla meie viimane võimalus (trassi) planeerimises sõna sekka öelda," märgib Saku volikogu esimees nädalapäevad hiljem.

Asi pole jonnis

Saku volikogu istungil käisid asjad lihtsalt – kiideti heaks vallavalitsuse senine töö. Tanel Ots seletab otsuse lahti: "Sisu on see, et praegusele trassivariandile on Saku vald vastu. Juhul kui planeerijad tulevad meile vastu ja nihutavad trassi nii, et säilivad Esko talu ja Rabametsa terviserajad, siis oleme nõus. Siis ütleb Saku vald "jah", lausub ta.

Et vallas konsensusse jõuda, arutati parimat lahendust volikogu ettevõtlus- ja arenduskomisjonis, kuhu olid kutsutud üheksa küla ja terviseradade esindajad. Koostati pöördumine, mille vallavolikogu nüüd heaks kiitis. Järgmiseks tuleb oodata trassi planeerijate vastust.

"Saku vallast on meedias maalt pilt, et me jonnime ja ütleme "ei". Tegelikult oleme planeerijatele saatnud kolm kirja," selgitab Ots. "Meie praktika on, et teeme ettepanekuid ja siiani on nende kõigiga ka arvestatud. Oleme näinud, et koostöö on võimalik."

Ka terviserajad, mille terviklikkuse eest võideldakse, pole tegelikult vaid kohaliku tähtsusega, neid kasutavad paljud naaberomavalitsuste elanikud, ka tallinlased. "Seal on tuhandeid kasutajaid," ütleb Ots.

Kiili vallavolikogus arutati möödunud neljapäeval Kangru Küla Seltsi pöördumist, kus nõutakse vastu seismist maavanema eelistatud trassivariandile.

Marko Tooming

TEAVE

Mis saab edasi?

- Majandus- ja taristuminister esitab eelistatud trassialternatiivi Harjumaa ja Raplamaa põhjaosas valitsusele tuleva aasta kevadel pärast planeeringu eskiislahenduse avalikustamist.
- Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumil ja tehnilise järelevalve ametil tuleb kavandada kogu trassile proportsionaalsed leevendusmeetmed, et vähendada raudtee rajamisest negatiivset mõju inim-, loodus-, majandus- ja kultuurikeskkonnale raudtee vahetus läheduses.
- Järgmise etapina hakatakse detailsemalt planeerima nii raudtee ületusvõimalusi, erinevaid juurdepääse kui uusi ühendusteid. Esialgset planeeringulahendust tutvustatakse kohalikes omavalitsustes toimuvatel avalikel aruteludel 2015. aasta alguses.

Harjumaaal on trassivalikutest jäänud valikusse Harju maavanema pakutud lahendus (16B+14C+14G), mis möödub lähedalt Kiili valla tiheasustusaladest (Kangru ja Luige), ning Nabala looduskaitsesalast ida poole jääv trassikoridor, mille vastu on varasemalt sõna võtnud Kose vald.

Kangru küla kindel ei

Kiili valda läbiva trassi vastu on selle lähedal paikneva Kangru elanikud. Kangru Küla Selts esitas vallavolikogule pöördumise, milles muuhulgas soovatakse, et Kiili volikogu ei kooskõlastaks Harju maavanema eelistatud trassivarianti. Pöördumisele oli oma toetusallkirja andnud 336 Kangru elanikku.

Allkirjad koguti vaid kahe päeva jooksul, 19. ja 20. novembril.

Istungil kiitis Kiili volikogu Kangru Küla Seltsi tegevuse heaks ning kohustas Kiili vallavalitsust menetlema seltsi pöördumist kui eelnõud. Vallavalitsust kohustati esitama sõnastatud eelnõu vallavolikogu detsembri istungile.

Vastvalitud Kiili vallavanem Aimur Liiva ütles, et Harjumaa kahest trassivalikust on selgelt sobivam Kose valda läbiv variant. "Minu eelistus on täiesti ühene – loomulikult tiheasustust ja ka Tallinna rohevööndit vähem puudutav alternatiiv, mis läheb ida poolt ehk läbi Kose, Rae ja Jõelähtme valla," lausub ta.

NÕUANNE

Nõuandeid internetis ostlemiseks

Kadri Paul

Tarbijakaitseamet

Mugav on ostud teha kodust väljumata – just sellist võimalust pakuvad e-kauplused. Kindlasti on e-poest tellimine hea alternatiiv tavakauplusest ostmisele, kuid võrreldes tavakauplusest ostmisega on internetis ostlemisel mõningad nüansid, millega tarbija peaks arvestama.

Enne e-poest kauba tellimist tuleb endale selgeks teha, kas pood kuulub juriidilisele või füüsilisele isikule. Seda saab teada, kui vaadata, kelle pangakontole tuleb raha kanda ja seejärel kontrollida, kas ettevõtte või füüsilisest isikust ettevõtja on registreeritud äriregistris. Paljud eraisikud müüvad kaupu ja teenuseid kuulutuste kaudu internetiportaalis ja ka suhtlusvõrgustikes. Sellisel juhul on oht, et ostetav kaup on võltsitud, lisaks ei kehti eraisikult ostes kaubale seadusest tulenev kaitse ega laiene tarbijaõigused ning tarbija ei saa probleemide korral pöörduda tarbijakaitseameti poole.

Lisaks eraisikult ostmisele on risk suurem ka kauba tellimisel väljastpoolt Euroopa Liitu (EL). Tellides kaupa kolmandatest riikidest, näiteks USA-st või Hiinast, ei saa tarbija probleemide korral abi tarbijakaitseametist ega EL-i tarbija nõustamiskeskusest.

Üldine taustakontroll

Kuna internetis on palju fiktiivseid e-kauplusi, mille abil võetakse vastu tellimusi neid kunagi tähtsana, on oluline enne ostmist teha lisaks e-poe üldine taustakontroll. Selleks tasub otasingumootori abil vaadata lisainfot müüja varasema tegevuse ja ostjatega käitumise kohta, kuid seejuures arvestada ka sellega, et sotsiaalmeedias ja ajaveebides võidakse levitada ebaõigeid ja eksitavaid arvustusi ja ülevaateid konkreetsete e-kaupluste või e-teenuste kvaliteedi kohta. E-poe tausta kontrollimisel on abiks ka tarbijakaitseameti kodulehel olev must nimekiri e-kauplejatest, kes ei järgi seadusi või ei täida oma kohustusi tarbijate ees või keelduvad täitmast tarbijakaebuste komisjoni otsuseid. Lisaks tasub enne tellimuse tegemist saata müüjale kiri mõne küsimusega ja vaadata, kas ja kuidas kaupleja sellele vastab.

E-poe tingimused

Enne ostmist tuleb vaadata, kas ja millist tarbijale mõeldud infot e-kaupluse kodulehel leidub. E-poe veebilehel peab kindlasti olema järgmine teave: müü-

ja nimi, asukohta ja e-posti aadress, kuhu probleemide puhul pöörduda; lepingust taganemise, kauba tagastamise ja preentsioonide esitamise tingimused; kuidas ja millal peab kauba eest maksma; kui kaua võtab aega kauba kohaletoomine ja kui suur on postikulu, samuti see, kes kannab tagastamiskulud. Tarbijat tuleb teavitada ka sellest, kui tema sõlmitavale lepingule ei laiene taganemisõigus või kui mingi tegevuse tõttu taganemisõigus lõpeb. Välismaise e-poe kodulehel peab olema ka märgitud, milliste riikide seadused sealt ostes kehtivad.

E-poes tuleb tutvuda tähelepanelikult kauba tellimistingimustega, seejuures pöörata eriti suurt tähelepanu sellele, kuidas ja millal peab kauba eest maksma ja millised võivad olla lisakulud.

Ostude eest tasumine

Mõistlik on internetist ostude eest tasuda rahvusvahelise krediitkaardiga, sest nii on ebaausa kaupleja otsa komistamisel suurem võimalus ette makstud summa panga abiga tagasi saada. Risk on väiksem ka siis, kui teha maksed deebetiga vastava vahendaja kaudu (nt PayPal). Suuremate ostude tegemisel tasub eelistada kauplejad, kes soovivad saada osalist ettemaksu või võimaldavad hoopis maksmist kauba kättesaamisel.

E-poes tuleb tutvuda tähelepanelikult kauba tellimistingimustega.

Oluline on teada, et e-poest ostetud kaubaga võib tutvuda samamoodi nagu jaekaupluses. Kui ostetud toode mingil põhjusel siiski ei sobi või tarbija pole teenusega rahul, siis on tal õigus lepingust taganeda 14 päeva jooksul alates kauba kättesaamisest või teenuslepingu sõlmimisest.

Tarbija peab olema kursis, et kui ta otsustab kasutada 14-päevast taganemisõigust, siis peab ta tegema selleks e-kauplejale kindlasti ka taganemisavalduse. Tarbija poolt kauba tagasisaatmise ja e-kaupleja poolt tarbijale raha tagastamise tähtaeg on 14 päeva. Seejuures peab kaupleja tarbijale lisaks kauba maksumusele tagastama kauba kätetoimetamisega seotud kulud. Kauplejal on õigus tagasimaksega viivitada juhul, kui tarbija ei ole kaupa tagasi saatnud või esitanud tõendit, et ta on kauba teele pannud.

Valmiv Eccua tootmishoone nädal tagasi.

Eero Salumäe

Järjekordne tootmishoone Allika Tööstuspargis saab nurgakivi

■ Tallinna-Paldiski maantee äärsesse Allika Tööstusparki rajatav Eccua OÜ tootmishoone saab täna nurgakivi. Tuleva aasta juulis valmivas tootmishallis hakatakse tootma ning koostama mahuteid ja torukonstruksioone.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Allika tööstuspark asub Saue valas Hüüru külas. ASile Harju Elekter kuulub tööstuspargist 14,8 hektarit ning üheksa kinnistut. Vastavalt detailplaneeringule on neile kinnistutele lubatud ehitada kokku kuni 16 hoonet, 29 000 ruutmeetri ulatuses. Tööstuspargis tegutseb juba kaks aastat ASi M.V.Wool kalatöötlemistehas ja logistikakeskus ning Mati kalapood. Kokku on tööstuspargis 18 kinnistut.

Hea asukoht

ASi Harju Elekter nõukogu esimees Endel Palla ütleb, et enekõike tuleb mainida uue tööstuspargi soodsat asukohta. Lähedal asuvad Öismäe ning Astangu linnaosad, Harku ja Tabasalu. "Paldiski maantee, koos heade ühendusteedega nii Tallinna kui ka Paldiski sadamatesse, on kohe kõrval. Praegu Topi ristmikuga lõppev ringtee jõuab tulevikus välja Harkusse," loetleb Palla. Olemas on kehtiv planeering,

Harjulased osalevad robotivõistlustel Robotex

■ Sellel aastal on Tallinna Tehnikaülikoolis toimuv Robotexil kavas tosin erinevat võistlust. Harjust osaleb seekord kuus esindust koolidest ja huvikeskustest.

Sanders Agu

Robotex 2014 turundusjuht

Lisaks traditsioonilistele aladele, nagu jalgpall, joonejärgimine ja robotite sumo, on lisandunud võistlusala "Labürint", kus roboti ülesandeks on jõuda labürindi keskele. Kõige prestiižikam väljakutse on kindlasti ICD Industries'i poolt korraldatav "Päästemissioon merel", mille võitjat ootab autasuna märkimisväärne 9500 eurot. Lisaks kohutavad sumoringis ka iRoboti koristusrobotid ja toimub robotite rallikrossivõistlus Folkface. Eriliseks vaatamisväärsuseks on humanoidrobotite jalgpall, kus värvate nimel võistlevad NAO inimnäolised jalgpallirobotid.

Tehnoloogianäitusel on võimalik tutvuda pea saja põneva eksponaadiga. Tänavu on või-

vajalikud juurdepääsuteed ja uued tehnovõrgud. Samas kõrval tegutseb E-Betonelement, kes saab toota ehituseks vajalikke detaile.

Uue tootmishoone ehitus Allika tööstuspargis on väldanud juba mõnda aega. Selle tellija on AS Harju Elekter, projekterija Architec OÜ ja ehitaja AS Merko Ehitus. Pärast hoone valmimist antakse see pikaajalisele rendile OÜle Eccua.

Mahutite tootja

ASi Harju Elekter juhataja Andres Allikmäe räägib, et nurgakivi saavas hoones on pinda 3200 ruutmeetrit ning see valmib tuleva aasta juuliks. AS Harju Elekter annab hoone Eccua OÜle pikaajalisele rendile.

"Ehitataval tootmis- ja laohoonel on raudbetoonkarkassehitus. Seinapiirded on raudbetoon sandwich-paneelidest. Konstruksioonid ja -seinad on valmistatud ja pannakse paika E-Betonelementi poolt," ütleb Allikmäe.

Eccua hakkab uues majas tootma ja koostama termoplastikust ja klaasplastist valmistatud maa-aluseid mahuteid. Samuti ka roostevabast terasest torusid ja muid tooteid.

AS Harju Elekter loodi aastal 1968. Täna tegeleb kontsernis ligi 500 inimest ning kontserni ettevõtete käive ületab 50 miljoni euro piiri.

malik näha kõrgtehnoloogilisi tööstusrobotid ja teaduse tippsaavutusi ning tutvuda majapidamisrobotitega, loodussäästlike seadmetega ja paljude teiste innovaatiliste seadmetega. Näitusel saab näha tööstusrobotit, mis suudab lisaseadmete vahetamisel keevitada, värvida, liimida, lõikab laseriga ning saab hakkama veel mitmete töödega. Võimalik on katsetada ajuskännerit ja Google Glass prille ning Oculus Rifti virtuaalreaalsust.

Harjumaalt osalevad seekord esindused Saue ja Saku gümnaasiumist, Saku huvikeskusest, Keila ning Laagri koolist ning Viimsi keskkoolist.

Robotexi missioon on pakkuda kvaliteetseimat tehnoloogiaalast kogupereüritust Eestis ning äratada seeläbi lastes ja noortes huvi tehnikaerialade ja teaduse vastu, et olla number üks teerajaja insenerialadele õppima minemisel.

Rohkem infot www.robotex.ee ja Facebook.com/RobotexEstonia. Robotexi korraldab Tallinna Tehnikaülikool koostöös Tartu Ülikooliga.

Aasta Tegija, Marju Raadik-Kantsik korraldas Keilas hoovikohvikute päeva. Fotol võtab tegija vastu autasu maavanem Ülle Rajasalult.

Katrin Krause (vasakul) ja Tiina Tint pälvisid tunnustuse nelja valla külade päeva ja talendivõistluse korraldamise eest. Fotol on nad koos Holi tegevjuhi Vello Tammega.

Anija valla suurima tööandja, Kehras asuv Horizon Tselluloosi ja Paberi ASI juhatus liikmed Aime-Kersti Kelder ja Bashyam Krishnan võtsid vastu Ettevõtete kategoorias teise auhinna.

Padise valla ettevõtte M.V.Wool AS pälvis suurima tööandjana ka Harjumaa Aasta Ettevõtte tiitli. Fotol ettevõtte juht ja omanik Mati Vetevool koos ettevõtte ostujuhi, õepoeg Hendrik Rajanguga.

Harjumaa Aasta tegija ürituse üks korraldajatest, HEAKi konsultant Paula Koppel jõudis nii auhinna jagada kui üritust kohalolijatele tutvustada.

Õhtu juht Hendri Reeder Harjumaa muinasjuttu vestmas.

Peningi küla piiril olev teeviit juhatab kõik saabuvad Alleksi puhkemajja.

Saue Gümnaasiumi õpilased Allar Aasjõe (vasakult teine), Priit Norak, Karl-Tanel Paes hakkasid 3D printeriga tulu teenima. Ja edukalt. Pildil on nad koos oma mentori Tarmo Saluste ja HEAKi tegevjuhi Demis Vossiga.

8x Ülo Russak

Peningi külas tunnustati Harju Aasta Tegijaid

Algus lk 1

Aasta Toetaja tiitli teise koha tiitli saanud Paldiski tegutseva mittetulundusühingut Uus Laine tegevjuht Jaanus Saat: "Et just meile Aasta Toetaja tiitel anti, on väga meeldiv üllatus ja suur kohustus – peame edasi tegutsema."

Sel aastal on heategevuslik mittetulundusühing korraldanud Nikolai Triigi haua Paldiskis, toetanud kooli ja lasteasutusi. Uus Laine tegutseb tavaliselt koos energeetikahiiu Alexelaga, Jaanus Saat on Alexela avalike suhete juht.

Aasta Teo tiitli pälvis Hoovilugude Päeva korraldamise eest Marju Raadik-Kantsik Keilast. Saanud innustust Kärkla ja teiste linnade kodukohvikute, arendas Marju Raadik-Kantsik ideed edasi, Keilale sobivaks. Leides kiiresti mõtte toetajaid, korraldas Marju nulleelarvega 23. augustil tõenäoliselt Keila 2014. aasta massiliseima ürituse. Osales 27 koduhoovi või asutust-organisatsiooni. Koduhoovides toimusid lisaks temaatilistele kohvikute-restoranidele-puhvetitele mitmed erinevad töötoad, kinoseansid ja palju muud.

Maagilisele peoõhtule pani särava punkti mustkunstnik.

TEAVE

Harju Aasta Tegijad 2014

- Harjumaa Aasta Väikeettevõtte Triin Tohver Hoburavi OÜ
- Harjumaa Aasta Ettevõtte M.V.Wool AS
- Harjumaa Aasta Kodanikuühendus Saku Priitahklikud Pritsimehed
- Harjumaa Aasta Sädeinimene Maret Väli
- Harjumaa Aasta Toetaja Ago Pärnamäe
- Harjumaa Aasta Tegija on konkurs, mille raames Harju Ettevõtetus- ja Arenduskeskus (HEAK), LEADER tegevusgrupid, Kodukant Harjumaa, Harjumaa Omavalitsuste Liit ja Harju maavalitsus tunnustavad viimase aasta silmapaistvamaid inimesi, kodanikuühendusi, ettevõtteid ja tegusid.
- HEAKi tegevjuht Demis Voss: "Aastani 2008 oli Harjumaa Aasta Tegija valimine iseseisev üritus, kus parimate tunnustamise toimus erinevates põnevates paikades. 2010. aastal otsustas HEAK koos maavalitsusega viia tegusamate tunnustamine läbi Estonias Harjumaa ballil. Nüüd on aga majandusolud jälle paranenud, samuti on kategooriaid juurde tulnud. Sellepärast otsustasime ürituse jälle iseseisvaks muuta. Nii pöörame inimestele, keda tunnustada tahame, rohkem tähelepanu."

VILDIVILLA PAKUB SOJAVAHAKÜÜNLAID JA SAVISEEPI

“Minul oli tüdimus odavatest masstoodest”

■ Raasiku valla käsitööhuviliste naiste loodud VildiVilla on paik, kus masstoodandule eelistatakse isevalatud küünlaid ja seepe, oma kätega õmmeldud riideid ning vilditud mütsi. “Eks ta selline hobivärk on,” ütleb perenaine Aivi Hiibus.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

VildiVillat pole raske üles leida. Tuleb vaid Tallinna-Aegviidu rongilt Aruküla peatuses maha astuda, kõndida paar sammu aleviku poole ning ühekorrukseline maja ongi paremal tee servas näha. Vanemad elanikud ning külalised mäletavad seda kui kauplust, nooremad taarapunktina. Viimased aastad on hoones aga tegutsenud käsitöökauplus, kohvik ja mitmesuguste meisterdamiste töötuba.

Perenaine Aivi Hiibus ütleb, et kõiges on “süüdi” tema kirg viltimise ja vilttoodete vastu. Aga töö ja tooded ei mahtunud enam koju ära. “Otsisin siis Arukülast maja, kus saaks lemmiharrastustega tegelda. Ja leidsingi veidi õnnetu ja räämas endise taarapunkti raudtee kõrval,” räägib Hiibus. Hoone oli seisnud kümme aastat tühjana, aknad olid vineeridega kinni löödud, vesi ja kanalisatsioon puudus.

Polegi rongiga sõitnud?

Korrastamist alustati kolm aastat tagasi ning peatselt avati käsitööpool. Kohvikku avamiseni jõuti veidike hiljem, sest toitlustamisega kaasnevad kõrged nõudmised ning ruumid peavad neile vastama. “Koht on rahvale armsaks saanud. Ikka tullakse siia, meenutakse veel vanu aegu ning sedagi, kus nurgas oli lihalett ja muud letid,” ütleb perenaine. Loomulikult võiks ostjaid ning kohvitajaid alati rohkem olla. Värsked küpsetised valmivad alati hommikul. Ning rongi ootamiseks tuulise ning lõrtsise ilmaga on VildiVilla hea paik. Pirukale ja koogile lisaks saab süüa kuumat suppi ning juua teed.

“Eks ta selline hobivärk on. Kaks korda päevas teen Tallinnas raamatupidamistööd. Siin kohvikus käivad kord kuus koos kohaliku lionsid, ühe proovi kuus teeb ka meesteansambel Lüü-Türr. Palju on laste ning täiskasvanute töötubasid,” ütleb perenaine. Lisaks peetakse sünnipäevi ning muid tähtpäevi.

Kuidas villat veel tuntumaks teha? Aivi Hiibus pakub välja, et miks ei võiks näiteks pealinna firmad ja ettevõtted korraldada Arukülasse rongiga väljasõite. “Mõni Tallinna inimene pole võib-olla kunagi rongiga sõitnudki. Nüüd näeb asja ära,” muigab naine.

Riialanna valab küünlaid

Käsitöövalik on ruumides suur. Vildist mütsid, riided, ehted, keraamika, küünlad ja muu põnev kraam. Müügil on sojavahast küünlad ning seebid. Mõlemad võib nimetada Eesti ja Läti segatoodeteks. Üks meister,

“Kõigepealt tegime koos sõbrannaga ehteid. Hiljem tulid juba küünlad. Siin on need müügil 2 eurot tükk. Küünlad on suured, sest peenikeste kuuse külge kinnitatakse küünalde valamiseks on vaja eraldi vorme,” räägib Marina Beljajeva.

Raudteepeatuse lähedal asuvas hoones on töötanud kauplus ja taarapunkt.

3x Allar Viivik

Marina Beljajeva, elab samas lähedal, Kurgla külas. Teine meister on Aserist pärit Jelena Luštšenko, kes töötab praegu Riias. Kahe naise firma kannab nime Marlen Fabrics OÜ.

Erinevalt laialt tuntud parafiinküünaldest ei sisalda Luštšenko valatud tilkagi naftatootteid.

“Minul oli tüdimus odavatest hiina asjadest. Mõtlesin koos sõbrannaga, et peaks ise hakkama küünlaid, seepe ja ehteid tootma,” ütleb Beljajeva. Kõigepealt valmistati ehteid, millest osa on ka VildiVillas müügis.

Seejärel jõuti küünalde valamiseni. Erinevalt laialt tuntud parafiinküünaldest ei sisalda Luštšenko valatud tilkagi naftatootteid. Tänu sellele on need ka keskkonnasõbralikud ega erita heitgaase. “Põhiline tooraine on sojavaha, mida saab praegu tellida internetipoodidest. Vanasti oli Koplis ka kauplus, kus vaha müüdi. Aga tänaseks on see sulatud,” ütleb Beljajeva.

Küünlaid valab naine Riias. Neile lisab ta kas kohviube, lavendlit, roosi kroonlehti või mõnda muud hõrku lõhna andvat lisandit. Küünlatahid keerab naine ise.

Seebid palmirasvast

“Tegelikult on küünalde valmistamine lihtne,” lisab Hiibus. Ta räägib, kuidas ta koos lastega neid moodunud nädalavahetu-

VildiVilla perenaine Aivi Hiibus näitab kahte linnumaja, mille osad on saetud välja vineerist ning mida saab ise kokku panna.

SPORT

Kehralanna on Eesti esimene elukutseline naisjalgpallur

■ Soomes Ahvenamaal klubis Aland United kaitsjana leiba teeniv Pille Raadik lõpetas värskest praktika kokkudes Kehra koolis. Naine tuli mullu Soome meistriks ning jõudis tänavu Eesti parima jalgpalluri valimisel kolme hulka.

Allar Viivik

allar@harjuelu.ee

Harju Eluga vestles Pille Raadik kadripäeval Kehra spordihoones saalis.

Kuidas läks tundide andmine Kehra gümnaasiumis? Oled ju ise sama kooli lõpetanud.

Praktika just lõppes. Esimesel nädalal jälgisin tunde ja õpetamist. Kolm nädalat andsin juba ise tunde. Õpetasin 4.-7. ja 12. klassi tüdrukuid. Õpin Tallinna Ülikooli magistrantuuris.

4.-6. klassid on väga teotahelised ja energilised. Aga sealt edasi on juba väheke laisemad.

Kui palju Sind Eestis ja kitsamalt Kehras teatakse ja tuntakse?

Ma olin paar aastat tagasi siinsamas koolis praktilal ning õpetasin suuremaid klasse. Nema teadsin mind ning teisi naisjalgpallureid. Nooremad väga ei tea ega tunne. Eestis on nii, et kes ise jalgpalliga ei tegele, see pole ka suurt midagi kuulnud. Naisjalgpalluritest räägitakse ja nende klubide mängu näidatakse üldse vähe.

Mullu vaatas koondise ühte mängu 1500 ja veidi rohkem pealtvaatajat.

Aga Eesti naiste koondis? Mängid seal ka ise.

See on viimaste aastatega ikkagi väheke tuntum. On uudistes ja teles ning raadios. Aga ikka on suur probleem: kuidas saada pealtvaatajaid tribüünidele. Mullu vaatas koondise ühte mängu 1500 ja veidi rohkem

pealtvaatajat. Tavaliselt on kohal 200-400 inimest. Eestis naiste jalgpalliklubide mängu vaatab tavaliselt 50-100 inimest.

Kas naiste koondise mängud toimuvad ikka Lilleküla staadionil?

Tähtsamad peetakse ikka sealsel peaväljakul. Aga koondis on mänginud ka Haapsalu, Rakvere ja teistel staadionitel.

Kuidas sai Sinust jalgpallur? Sajandivahetusel oli see Eestis veel puhtalt meeste ala.

Tegelesin Kehras sellega, millega oli võimalik tegelda. Käsipalli toona tüdrukutele ei olnud. Mina tegin esimesest klassist korvpalli ja karated. Hiljem ehk 16-aastaselt jõudsin jalgpalli juurde. Kolm aastat mängisin Kehra JK-s Piraaja. Edasi tuli kaks aastat Tallinna Kalevis ja hiljem veel kaks aastat FC Florras. Sealt juba läksin esimese Eesti profinaisjalgpallurina mängima Ahvenamaal Aland United kaitsjaks.

Tänaseks ei ole ma siiski ainu proff. Naisi mängib ka veel Soomes, Prantsusmaal ja minu teada ka Ungaris.

Kuidas on Soomes lood pealtvaatajatega?

Viimasel hooajal oli klubil keskmiselt mängu peale 380 inimest. Kullamängul oli rekord ehk 1700. See oli päris hea näitaja. Kohalikud hoiavad ikka põialt ning eriti keskealised ning vanemad käivad mängu vaatamas.

Treeningud on ikka Ahvenamaal. Meil hea sisehall ja välisväljakud, kunst- ja ehtsad murud, saunad, jõusaal ja muu vajalik. Mängime ikka põhiliselt mandril. Tagasi Soome sõidan jaanuari alguses.

Meestest on kõikidele teada suured jalgpalliriigid. Milline on seis naiste jalgpallis?

USA ja Saksamaa heitlevad viimasel ajal esikoha pärast. Jaapan tuli viimasel MM-il üllatuslikult kullale. Rootsi on tugev. Esikuuikuse mahuvad ka Brasiilia ning Inglismaa. Eestis on maailma edetabelis 70. koha ümber. Soome on tabelis umbes 20 piirimail.

“Plaanis jalgpalli tundidesse ning seda sai saalis mängitud,” räägib Pille Raadik.

Allar Viivik

Kaks piletit jõulukontserdile "Hingamisi" võitis Toomas Mälberg, palju õnne! Selle lehe ristsõna lahendajate vahel läheb loosi kaks piletit jõulukontserdile "Hingamisi". Vastused saata vastus@harjuelu.ee või toimetusse Pärnu mnt 139E/11, Tallinn, 11317, loosi jõuavad vastused, mis saabunud hiljemalt kolmapäeval. Eelmise ristsõna vastus: kunstielamus.

**HARJU-JAANI
KIRIKU VAIMULIK
JAAN NUGA**

●	Jutt, mida alati ei tasu uskuda	Neljast kriipsust koosnev trükitäht	... Uukkivi	Firma märk või tunnustala	... Pacino	●	Naisenimi	(Vilets) äärelinn	C naaber	Viik males	...valitseja	Kellegi asendaja, asetäitja	●	... Kontaveit	Raadius	2 x täht	
Linn						Meri Euroopas	Tegevik						Numerus Eesti Teaduste Akadeemia				
Amper		Külgeõm-meldud kroogitud riideriba ... buffa							Linn Saksamaal Käsi-pallur						Õ naaber Robinson Crusoe kaaslane		
Maha-niidetud kuivav hein					m ³ Skulptor											Prantsuse kirjanik (1866-1944)	
Associated Press			Kuu (lühend.) Küla Võru vallas			52. ... Amundsen				... mater	Millal						
... Gibson				Öhk (inglise k.) Vanakraa-miturg				... sõna (substan-tiiv) Orang Kurang Upaya					... Maiste				
Cheopsi ...													... Maiste	Spoor			
Turbo-diisel			Ühis-tegevus, koos-toimimine Läänimees							Härja veopuu Silmalau rasunäär-me põletik					Detsliiter		
... Nei				VASTUS										Muusika-riist			
Küla Mäksa vallas				Tööriist			Tuule-puhang		Linn Rootsis ... ja peaks on vennad			Lapse-vanem				... la carte	
Kaalium		Purjetaja, meresõitja	Rutt				Osalised kaotsi-minekud	Algul			Variant, teisend	Endine maletaja		Doonau lisajõgi	Masti rõhtpuu		Maailma väikseim saareriik
●	Kivine kõrgendik meres Teos (ladina k.)			Muuseumis arvele-võetud ese	Kalavõrk				Eeslik	Ida (inglise k.)					Art director	Küsisõna	
Öh (inglise k.)			Lait	Naishääl			Seede-kulglä algusosa Atmosfää-ri olek				Vald Ida-Virumaal	Naisenimi					Kuld
Pilkejutt				Hakk-kotlet Auto-noomne oblast					EW allvee-laev				Pakend				2 x täht
Under-ground Resistance		Püssipära	J naaber								...vaigisti				Pudru-mulk		E naaber
Lõik, ala, osa					Rabama, kahmama				Jook								

Ole talveks valmis

Talv saabub meile alati ootamatult. Isegi kui ilmajaam on lumetulekut või tuisku ette ennustanud, tekitab esimene lumi segadust liikluses ja põhjustab kukumisi tänavatel.

Seetõttu on oluline hoida oma koduaed ja ka aiatagune kõnnitee hooldatuna, sest vastutame lisaks oma tervisele ka teiste omaga. Traditsiooniliselt visatakse teele liiva, tuhka ja soola, aga ükski meetod pole koduseks kasutamiseks parim valik. Liiv ei hoiä ära libedust ja tekitab vaid illusiooni, et ohtu pole, tuhk lõhub jalanõusid ning sool lammub kevadeks nii trepi kui kivisillutise ning on ühtlasi kahjulik keskkonnale. Poes on saadaval graniitküllustik, mis on tõhusaimaks libedusetõrjeks. Graniidipuru ei sulata küll jääd, aga aitab püsti püsida, see ei lenda tuulega minema ning kevadel kokkukogudes on seda võimalik järgmisel aastal taaskasutada. Kui on soovi valida veelgi tõhusam vahend, leiab poodidest ka mitmesuguseid kemikaale, kuid nende kohta tuleb pakendilt lisainfot otsida, sest kõik kemikaalid igale pinnale ei sobi.

Ekslikult arvatakse, et suur lumelabidas on igas olukorras parim. Värske lumega ja korraliku muskliga peab see väide paika. Kui aga lumi on niiske ja kogus suur, siis ei jaksa me suure labidaga lund maast üleski tõsta. Poes on valida kümneid erinevaid lumelabidaid, lumelükkajaid ja lumehakku ning teenindaja rolliks on aidata õige valida.

Suur klassikaline lumelabidas on meie inimeste seas küll populaarseim, aga näiteks värske lume puhul tasub eelistada labida asemel lumelükkajat. See

on pikema varrega ja aitab lume eemale lükata. Samas pole lükkajast abi, kui lumi on seisma jäänud ja sellele kõva koorik tekkinud. Labidas on lükkajast kitsam ja kõrgemate servadega, sellega saab kaevata ja lund tõsta. Labida ostul kehtib põhimõte – väiksemale inimesele sobib väiksem ja turskemale inimesele suurem labidas.

Kui aed on suur ja lumega võitlemist palju, siis tasub soetada erinevad tööriistad, sest õige kasutamise puhul peavad need vastu aastaid. Labidat lähevad katki vaid valede töövõtetega, näiteks lumelabidaga jää purustamisel või kruusaselt pinnalt lumekirme eemaldamisel.

Kui lumest puhastatav pind on suur ja rahakott kannatab, siis tasub eelistada lumepuhurit. Lisaks sellele, et lumepuhur on palju kiirem lume kokkukoguja kui inimene oma käte jõuga, räägib puhuri kasuks ka võimalus suunata kokkukogutud lumi sobivasse kaugusesse.

Lumepuhuri ostmisel tuleb läbi mõelda ootused ja vajadused – puhastatava ala suurus, lumemealuse pinna materjal ja reljeef, töötamise sagedus ja töötajaja ise. Kõigest sellest lähtuvalt saab valida üheastmeliste ja kaheastmeliste lumepuhurite vahel ning vaadata ka lisavõimalusi, näiteks lumepaiskamise kaugus ja manööverdamisvõime. Üheastmelised puhurid on üldjuhul väiksemad ning sobivad puhastama väiksemat ala ning kivisillutist, sest ei kahjusta puhastatavat pinda. Kaheastmelise puhuri peaks soetama juhul kui puhastatav ala on suur ning aluspind reljeefne. (Aita Meentalo)

LOOMADE HOIUPAIK

143196
Vanus 4 aastat
Sugu Tüdruk
Leitud Lagedi, 23.11.2014
Loovutus 06.12.2014

143243
Vanus 10 aastat
Sugu Poiss
Leitud Keila-Joa, 25.11.2014
Loovutus 08.12.2014

18380
Vanus 4 aastat
Sugu Poiss
Leitud Ääsmäe, 16.11.2014
Loovutus 29.11.2014

18598
Vanus 6 kuud
Sugu Tüdruk
Leitud Kuusalu, 23.11.2014
Loovutus 06.12.2014

Sinirebase 24, 11217 Tallinn. Tel 631 4747 (24h), 5349 4045 (kell 10-17). www.pets.ee

MÄLUMÄNG

Sügisnemo 2014 9. mäng

1. Milline tuntud ning juba klassikaks saanud Eesti kirjandusteos kannab prantsuse keelses tõlkes pealkirja "Novembrikuu punased sõstrad"?
2. Oleme harjunud, et Eesti ja teiste Balti liiduvabariikide näitlejatarid mängisid üleliiduliste stuudiote filmides välismaalasi, SS-i ohvitseri või vähemalt lääne naist. Erand polnud ka A. Tarkovski "Stalker", kus autos istunud daami rolli mängis Lääne-Berliinis sündinud naine. Kes?
3. 13. novembril 1989 tühistas toonane ENSV Ülemnõukogu Eesti astumise NSVLi koosseisu aastal 1940. Toimunu tunnustati anneksiooniks. Kus parlamendi ajalooline istung peeti?
4. Kahekordse olümpiavõitja Andrus Veerpalu dopinguskandaal lahenes soodsalt ning medaleid temalt ära ei võetud. Küll juhtunuks see praeguste reeglite järgi 1936. aastal Berliinis tõstja Arnold Luhaääriga. Enne otsustavat, 165 kilogrammist tõstet tegi mees midagi, mis võttis olemise rahulikuks. Mida ta tegi?
5. 15. veebruaril 1937 lõppenud Vabadussõja monumendi konkursi esikoht läks Alar Kotlile ja Ernst Kesale. 67 meetrit kõrge sarmas pidi asuma Jaani kiriku kohale planeeritud kohtupalee ees. Sambast saanuks Eesti esimene ratsamonument. Kelle figuur pidi istuma tipus asunud hobuse seljas?
6. Londonis on Buckinghami palees monarhi residents, Downing Streetil valitsuse ja Scotland Yardis politsei asupaik. Kelle residents on aga Lambeth?
7. Hendrik Visnapuu nimelise Kirjandusfondi auhinda anti välja aastatel 1953-1992. 1954. aastal sai selle romaani "Ristideta hauad" eest Padise vallas sündinud mees. Hiljem on kirjanik saanud veel kolm sama auhinda. Kes? Eelmise voo vastused: 1. Niels Henrik Abel, 2. kanaliha ja munad, 3. Ignar Fjuk, arhitekt, 4. lubati ehitada ja omada suuri purjelaevu, 5. Kohtla-Järve õlivabrik, 6. "Whitesnake", 7. "The Streets of San-Francisco". Eelmise voo punktid: Tiiu Kuuskme, Rein Kooli, Allan Espenberg 14, Peeter Böckler 12. Küsimused koostas Allar Viivik. Vastused saada allar@harjuelu.ee.

ESMASPÄEV 01.12 ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Paks boss: Ohtlikud mängud
09.50 Minuscule: Aevastaja
09.55 Terevisioon*
11.55 Maahommik*
12.40 Reisile minuga: Normandia maastikud*
13.00 Tareq Taylari Põhjamaade kokakunst, 1/8: Lund*
13.30 Saada söber Euroopasse, 7/13*
14.00 Kahekõne (subtiitritega)*
14.55 Iloline inimene: Orkestrijuht Väino Repp
15.10 Dicte, 10/10*
16.00 Holby City haigla: Ükskõik milline teine nimi
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Paks boss: Ohtlikud mängud*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Osoon
20.35 Meie inimesed: Jakob
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Välisilm
22.10 Välisilma dokk: Afganistan 1979 – sõda, mis muutis maailma
23.10 ENSV: Haiguste ravi*
23.40 Ringvaade*
00.45 Holby City haigla: Ükskõik milline teine nimi*
01.50 ERR.ee uudised

KANAL2

06.10 Lastega kodus: Ütle lihtsalt ei
06.40 Daltonid: Vanglahaugus
07.05 Warneri multimaania
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus, 59/158*
10.00 Taltsutamatu süda, 113/162*
11.00 Sajandi armastus, 66/109*
13.00 C-Komando*
13.30 Everwood: Kuni surm meid lahutab
14.30 Süütu süüdlane, 10/153
15.30 Lastega kodus: Kolm meest ja veel üks laps
16.00 Küladetektiiivid, 135: Mõrva-aastakäik
17.00 Taltsutamatu süda, 114/162
18.00 Keelatud armastus, 60/158
19.00 Reporter
20.00 Eesti luurajad: Liibanoni õppetund
20.30 Kodutunne
21.30 Naabriplika: Päev toob rahu
22.30 Jüngrid: Hullunud armastus
23.30 Mõrvaennetajad: Surnud
00.30 Alcatraz: Guy Hastings
01.25 Cassandra unistus. Põnevusdraama
03.10 Reporter*
04.00 Jüngrid: Hullunud armastus*
04.40 Küladetektiiivid, 135: Mõrva-aastakäik*
05.25 Doktor Oz: Surmavad ravimite koostoimed

TV3

06.15 Smurfid
06.40 Pop Pixie
07.00 Winxid
07.25 Transformerid: Prime ja tema tiim
07.50 Saatuslik valik, 23*
08.50 Südameasi: Nurjunud mäng*
09.55 Kirgedes torm, 1984*
10.55 Vaprad ja ilusad, 6868*
11.25 Top Shop
11.40 Su nägu kõlab tuttaval, 9*
13.00 Su nägu kõlab tuttaval
14.15 Seitsmes taevas: Mitmekordne önn
15.15 Vaprad ja ilusad, 6869
15.50 Saatuslik valik, 24
16.50 Kirgedes torm, 1985
17.55 Südameasi: Meistrivõistlused
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Päev, mis muutis mu elu, 1
20.30 Aastamaraton 2014
21.30 CSI kriminalistid: Süüdi lavastatud
22.30 KIN03. SUUR FILM: Blitz. Märul
00.30 NCIS kriminalistid: Halvim õudusunenägu
01.25 Peamine kahtluslune: Lihasõoja lammas
02.15 Päev, mis muutis mu elu, 1*
02.45 Aastamaraton 2014*
03.35 Kodumäng
04.10 Stop!*04.35 Seitsmesed uudised
05.25 Selline on elu! Põgenev perekond, 2

TEISIPÄEV 02.12 ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Paks boss: Igaüks oma teed
09.45 Minuscule: Masendunud mardikas
09.55 Terevisioon*
11.55 Prillitoos (subtiitritega)*
12.55 Osoon (subtiitritega)*
13.25 Välisilm*
14.00 90 aastat oma ülikooli*
14.30 Vaprast vapramad, 6/10
15.00 Meie inimesed: Jakob*
15.25 3 hitti: Must-valge armastus
15.35 Väikelinna detektiivid, 2/6: Leitud koer ja kadunud kellad*
16.00 Holby City haigla: Mõtle ringi
17.00 Aktuaalne kaamera
17.05 Õne 13
17.40 Paks boss: Igaüks oma teed*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Vabariigi kodanikud
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 OP! kunst
22.10 Üks inimsüda, 6/6
22.55 Hyacinth Bucket*
23.30 Ringvaade*
00.35 Holby City haigla: Mõtle ringi*
01.34 ERR.ee uudised

KANAL2

06.10 Lastega kodus: Kolm meest ja veel üks laps*
06.40 Daltonid: Uus vanglaülem
07.05 Warneri multimaania
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus, 60/158*
10.00 Taltsutamatu süda, 114/162*
11.00 Kodutunne*
12.00 Eesti luurajad: Liibanoni õppetund*
12.30 Naabriplika: Päev toob rahu*
13.30 Everwood: Kodusõda
14.30 Süütu süüdlane, 11/153
15.30 Lastega kodus: Korporatsiooni kokkutulek
16.00 Küladetektiiivid, 136: Lõks Hartliile
17.00 Taltsutamatu süda, 115/162
18.00 Keelatud armastus, 61/158
19.00 Reporter
20.00 Krimi
20.30 Radar
21.30 Viimane võmm
22.35 Must nimekirj: Madeline Pratt
23.35 Treeningpäev. Põnevik
01.55 Ekstreemkalapüük Robson Greeniga: Alaska
02.40 Kalailm*
03.05 Reporter*
03.55 Aia- ja kodusaade*
04.40 Küladetektiiivid, 136: Lõks Hartliile*
05.25 Doktor Oz: Uus vööümbermõõtu kahandav toidulisand

TV3

06.15 Smurfid
06.40 Pop Pixie
07.00 Winxid
07.25 Transformerid: Prime ja tema tiim
07.50 Saatuslik valik, 24*
08.50 Südameasi: Meistrivõistlused*
09.55 Kirgedes torm, 1985*
10.55 Vaprad ja ilusad, 6869*
11.25 Top Shop
11.40 Päev, mis muutis mu elu, 1*
12.10 Aastamaraton 2014*
13.15 CSI kriminalistid: Süüdi lavastatud*
14.15 Seitsmes taevas: Purjus nagu mina
15.15 Vaprad ja ilusad, 6870
15.50 Saatuslik valik, 25
16.50 Kirgedes torm, 1986
17.55 Südameasi: Kellel on vaenlasi vaja
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Kaua võib!
20.30 Suletud uste taga: Poeg abielumas prostituudiga
21.30 Padjaklubi: Kibe-kibe!
22.30 Sherlock New Yorgis: M
23.30 KIN03: Kauboid ja tulnukad
01.55 NCIS kriminalistid: Lühike süütenõu
02.40 Peamine kahtluslune: Mõrd
03.25 Suletud uste taga: Poeg abielumas prostituudiga*
04.10 Kaua võib!*04.35 Seitsmesed uudised
05.25 Selline on elu! Salongipäästja Wendt: Laureeni salong

KOLMAPÄEV 03.12 ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Paks boss: Üksnes pahandused
09.45 Minuscule: Lepatriinu
09.55 Terevisioon*
11.55 Väikelinna detektiivid, 2/6: Leitud koer ja kadunud kellad*
12.25 OP! kunst*
12.55 N099 Kunstikool*
13.00 Riigikogu infotund
14.00 Ajalik ja ajatu: Ergo Naab*
14.30 Isa Brown: Liikumiseaadsed*
15.15 Maahommik*
16.00 Holby City haigla: Päikselsed ajad
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Paks boss: Üksnes pahandused*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Pealtnägija
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Foorum
22.30 Võimu kants: Oktoobri esimene teispäev
23.30 Ringvaade*
00.35 Holby City haigla: Päikselsed ajad*
01.36 ERR.ee uudised

KANAL2

06.10 Lastega kodus: Korporatsiooni kokkutulek*
06.40 Daltonid: Daltonite jõulud
07.05 Warneri multimaania
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus, 61/158*
10.00 Taltsutamatu süda, 115/162*
11.00 Viimane võmm*
12.00 Radar*
13.00 Krimi*
13.30 Everwood: Kas majas on arst?
14.30 Süütu süüdlane, 12/153
15.30 Lastega kodus: Meie esimehe heategevusaade
16.00 Küladetektiiivid, 137: Mõrvakonto
17.00 Taltsutamatu süda, 116/162
18.00 Keelatud armastus, 62/158
19.00 Reporter
20.00 Suur lotokolmapäev – Roosi-de sõda
21.00 Avameelselt vägivaldsest lapsepõlvest
22.30 Suur lotokolmapäev – Roosi-de sõda
23.00 Southland
00.30 Pan Am: Aasta 1964
01.20 Sisseburjad: Legend Hurley kullast
01.45 Vampiiripäevikud: Esimesed vampiirid
02.25 Krimi*
02.50 Rooli võim*
03.15 Reporter*
04.05 Lemmikretseptid*
04.40 Küladetektiiivid, 137: Mõrvakonto*
05.25 Doktor Oz: Alternatiivmeditsiiniguru

TV3

06.15 Smurfid
06.40 Pop Pixie
07.00 Winxid
07.25 Transformerid: Prime ja tema tiim
07.50 Saatuslik valik, 26*
08.50 Südameasi: Tänu Alfredile*
09.55 Kirgedes torm, 1987*
10.55 Vaprad ja ilusad, 6871*
11.25 Top Shop
11.40 Võimalik vaid Venemaal*
12.10 Naistevahetus: Elu pärast, 2*
13.10 Riskikuller: Kindrali tütar*
14.15 Seitsmes taevas: Pärand
15.15 Vaprad ja ilusad, 6872
15.50 Saatuslik valik, 27
16.50 Kirgedes torm. 1988
17.55 Südameasi: Kinnisidused
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Livin' Aloha, 6
20.30 KIN03: Üksinda kodus. Kultuskomöödia
22.30 Selgelnägijate tuleproov
23.35 Grey anatoomia: Vöta juhtimine üle
00.30 Euroopa pokkeriturnee
01.35 Vaga vesi: Randunud
02.25 Wilfred: Önn
02.50 Wilfred: Usaldus
03.15 Euroopa pokkeriturnee*
04.10 Livin' Aloha, 6*
04.35 Seitsmesed uudised
05.25 Selline on elu! Salongipäästja Wendt: Carisma meeskond

NELJAPÄEV 04.12 ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Paks boss: Kes vana asja meelde tuletab
09.45 Minuscule: Superkärbes
09.55 Terevisioon*
11.55 Pealtnägija*
12.45 Meie inimesed: Jakob*
13.10 Ajavaod. Ärimehed: Põllurammu maapüest*
13.40 Teater laulab: Kinnise seltskonna laulud
13.50 Vabariigi kodanikud (subtiitritega)*
14.45 Tõuse ja sära!*
16.00 Holby City haigla: Suu lukus
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Paks boss: Kes vana asja meelde tuletab*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
20.05 Kahekõne
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Kapital
22.10 MI
22.35 Muusikadokk: Amarcord – madrigalide raamat
23.25 Ringvaade*
00.30 Holby City haigla: Suu lukus*
01.31 ERR.ee uudised

KANAL2

06.10 Lastega kodus: Meie esimehe heategevusaade*
06.40 Daltonid: Daltonite kood
07.05 Warneri multimaania
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus, 62/158*
10.00 Taltsutamatu süda, 116/162*
11.00 Pilvede all*
12.00 Avameelselt vägivaldsest lapsepõlvest*
12.30 Suur lotokolmapäev – Roosi-de sõda*
13.30 Everwood: Tänapüha lugu
14.30 Süütu süüdlane, 13/153
15.30 Lastega kodus: Kreeka nädal
16.00 Küladetektiiivid, 138: Mõrvavariik rahvamuusika
17.00 Taltsutamatu süda, 117/162
18.00 Keelatud armastus, 63/158
19.00 Reporter
20.00 Eesti tippmodell 3
21.00 Köök
21.30 Telerahvas
22.00 Mullivanniga minevikku. Komöödia
00.05 Magus ja mõru. Komöödia
01.40 Bordell 232: Mänguväljak
02.35 Rizzoli ja Isles: Muusika mängima*
03.15 Reporter*
04.05 Hooaeg*
04.40 Küladetektiiivid, 138: Mõrvavariik rahvamuusika*
05.25 Doktor Oz: Milline on teie maovähiirisk?

TV3

06.15 Smurfid
06.40 Pop Pixie
07.00 Winxid
07.25 Transformerid: Prime ja tema tiim
07.50 Saatuslik valik, 26*
08.50 Südameasi: Tänu Alfredile*
09.55 Kirgedes torm, 1987*
10.55 Vaprad ja ilusad, 6871*
11.25 Top Shop
11.40 Võimalik vaid Venemaal*
12.10 Naistevahetus: Elu pärast, 2*
13.10 Riskikuller: Kindrali tütar*
14.15 Seitsmes taevas: Pärand
15.15 Vaprad ja ilusad, 6872
15.50 Saatuslik valik, 27
16.50 Kirgedes torm. 1988
17.55 Südameasi: Kinnisidused
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Livin' Aloha, 6
20.30 KIN03: Üksinda kodus. Kultuskomöödia
22.30 Selgelnägijate tuleproov
23.35 Grey anatoomia: Vöta juhtimine üle
00.30 Euroopa pokkeriturnee
01.35 Vaga vesi: Randunud
02.25 Wilfred: Önn
02.50 Wilfred: Usaldus
03.15 Euroopa pokkeriturnee*
04.10 Livin' Aloha, 6*
04.35 Seitsmesed uudised
05.25 Selline on elu! Salongipäästja Wendt: Carisma meeskond

REEDE 05.12 ETV

06.55 Terevisioon
08.55 Paks boss: Noateral
09.45 Minuscule: Tigude väikesed rõõmud
09.55 Terevisioon*
11.55 MI*
12.25 Muusikadokk: Amarcord – madrigalide raamat*
13.10 Anima toon: Peep Pedman-son, Valter Uusberg, Aarne Vasar, Hillar Mets
13.30 Keegi veel. Animafilm
13.45 Kapital*
14.15 Foorum (subtiitritega)*
15.05 Reisile minuga: Normandia maastikud*
15.30 Osoon*
16.00 Holby City haigla: Lõppmäng
17.00 Aktuaalne kaamera
17.10 Õne 13
17.40 Paks boss: Noateral*
18.30 Aktuaalne kaamera
19.00 Ringvaade
19.35 Riigimehed: Korjema
20.00 Las jääda kõik, mis hea, 2/2
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.30 Sport
21.40 Meeletu august. Draama
23.20 Pealtnägija*
00.10 Ringvaade*
00.40 Holby City haigla: Lõppmäng*
01.45 ERR.ee uudised

KANAL2

06.10 Lastega kodus: Kreeka nädal*
06.40 Daltonid: Ebaõnne kett
07.05 Warneri multimaania
07.35 Zig ja Sharko
08.00 Reporter*
09.00 Keelatud armastus, 63/158*
10.00 Taltsutamatu süda, 117/162*
11.00 Eesti tippmodell 3*
12.00 Köök*
12.30 Kalailm
13.00 Telerahvas*
13.30 Everwood: Vegetatiivne seisund
14.30 Süütu süüdlane, 14/153
15.30 Lastega kodus: Michelle'i kuriteod
16.00 Küladetektiiivid, 139: Surm tuli ülevalt
17.00 Taltsutamatu süda, 118/162
18.00 Keelatud armastus, 64/158
19.00 Reporter
20.00 Kuldivillak
20.35 Galileo
21.30 Nädalalõpp Kanal 2ga
23.00 Kõigele jah. Komöödia
01.05 Surmaratsanikud. Põnevik
02.35 Southland*
03.20 Reporter*
04.10 Eesti kõige-kõige
04.35 Küladetektiiivid, 139: Surm tuli ülevalt*
05.20 Doktor Oz: Imeplaan ainevahetuse kiirendamiseks

TV3

06.15 Smurfid
06.40 Pop Pixie
07.00 Winxid
07.25 Transformerid: Prime ja tema tiim
07.50 Saatuslik valik, 27*
08.50 Südameasi: Kinnisidused*
09.55 Kirgedes torm, 1988*
10.55 Vaprad ja ilusad, 6872*
11.25 Top Shop
11.40 Livin' Aloha, 6*
12.10 Kolmedok: Kui homme algaks sõda
13.10 Selgelnägijate tuleproov*
14.15 Seitsmes taevas: Hea Chianti
15.15 Vaprad ja ilusad, 6873
15.50 Saatuslik valik, 28
16.50 Kirgedes torm, 1989
17.55 Südameasi: Parimad plaanid
19.00 Seitsmesed uudised
20.00 Me armastame Eestit
21.30 Keskea rõõmud: Mängult*
22.30 Võimalik vaid Venemaal
23.00 KIN03: Kutt, kus mu auto on? Komöödia
00.40 Saatan seespool. Õudusfilm
02.15 Keskea rõõmud: Mängult*
03.05 Võimalik vaid Venemaal*
03.30 Kutt, kus mu auto on?*. Komöödia
04.50 Seitsmesed uudised

LAUPÄEV 06.12 ETV

07.30 Vahva Roosi: Haldjalikud lähikontaktid*
07.40 Näh
07.45 Mesilane Maia: Spioon Siret
08.00 Suursilm: Vanavanaema sünnipäevapidu
08.10 Klumpsud: Varandus*
08.15 Maksikoer Fik
08.25 Kosmoselendurid*
08.35 Joulutähed: 6. detsember
09.00 Puutepunkt (subtiitritega)*
09.30 Saada söber Euroopasse, 8/13
10.00 Maahommik
10.45 Õne 13 (subtiitritga)*
11.15 Pealtnägija (subtiitritega)*
12.00 Ajalik ja ajatu: Eesti Apostlik-Õigeusu Kiriku Püha Eelkäija skiiita Saaremaal
12.30 Nikolaj ja Julie, 20/22
13.10 Lähetus: Londoni vallutamine
13.45 Las jääda kõik, mis hea, 2/2*
14.45 Tundmatu Selkämeri. Dok-film
15.40 Püha kohv. Dokfilm
16.05 Ameerika telesarja lugu, 1/4: Peremees majas
17.00 Võimu kants: Oktoobri esimene teispäev*
18.00 ENSV: Haiguste ravi*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Loodusdokk: Ahvide maailm, 3/3: Meie nutikad sugulased
19.35 Väikelinna detektiivid, 3/6: Salapärase maja
20.05 Reisile minuga: Trühvlijaht ja Ascoli Piceno linn
20.30 Õne 13
21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm
21.20 Sport. Sport
21.35 Lilyhammer
22.20 Lewis: Kartlike seas
23.50 Kuritegu, 20/20
00.50 Vaprast vapramad, 7/10
01.21 ERR.ee uudised

KANAL2

06.00 Barbie ja roosad võlusussid
07.25 Reporter*
08.20 Looney Tunes: Laadapäev
08.45 Top Shop
09.00 Aia- ja kodusaade
10.00 Lemmikretseptid
10.45 Hooaeg
11.30 Rooli võim
12.00 Subboteja
12.55 Radar*
13.55 Kuldivillak*
14.30 Telerahvas*
15.00 Kodutunne*
16.00 Viimane võmm*
17.00 Rosamunde Pilcher – Talvine pööripäev, 1/2. Romantiline draama
19.00 Reporter+
19.35 Klippijaht
20.35 Khumba. Joonisfilm
22.20 Titetegu. Romantiline komöödia
00.25 Pulmakorraldaja. Romantiline komöödia
02.20 Kõigele jah*. Komöödia
04.00 Magus ja mõru*. Komöödia
05.20 Reporter+*

TV3

05.40 Kirgedes torm, 1536
06.30 Kirgedes torm, 1537
07.25 Madagaskari pingviinid, 9
07.45 Käsna-Kalle Kantpüks
08.10 Väike merineitsi
08.30 Madagaskari pingviinid, 10*
09.00 Simpsonid: Barti komeet
09.30 Simpsonid: Kloun Homie
09.00 Simpsonid: Homer Suur
09.30 Simpsonid: Maggie on kolmas
10.00 Heimari kokaklubi
10.30 Livin' Aloha, 6*
11.00 Nurgakivi
11.30 Naistesaaed
12.00 Üksinda kodus*. Komöödia
14.05 Keskea rõõmud: Mängult*
15.05 Kodu poole – uskumatu teekond. Perefilm
16.50 Hakkaja tüdruk. Komöödia
19.00 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp
19.30 KIN03: Jääaeg 2: Suur sulala. Animafilm
21.25 Padjaklubi: Kibe-kibe!*22.25 KIN03: Mis su number on? Komöödia
00.35 500 päeva armastust. Romantiline komöödia
02.30 Uus tüdruk: Lugu 50dollaristest
03.00 Hakkaja tüdruk*. Komöödia
04.45 Nurgakivi*
05.10 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp

PÜHAPÄEV 07.12 ETV

07.30 Sõbrad igavesti – Mullewapi lood: Kontsert
07.35 Pimmi ja Pammi seiklused: Ümbermaailmareis
07.40 Samsam
07.50 Mesilane Maia: Linda unistus
08.00 Arva ära, kui palju ma sind armastan: Üllatus!
08.10 Maksikoer Fik
08.20 Joulutähed: 7. detsember
08.45 Lastetuba: Meisterdame Mariga. Rakett*
09.00 Prillitoos
10.00 Tõuse ja sära!
11.15 Tareq Taylari Põhjamaade kokakunst, 2/8: Bornholm
11.45 Puutepunkt
12.15 Loodusdokk: Ahvide maailm, 3/3: Meie nutikad sugulased*
13.05 Meeletu august*. Draama
14.50 Flamencomania
15.05 Vihm
16.30 Lewis: Kartlike seas*
18.00 Riigimehed: Korjema*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.40 Ajavaod. Ärimehed: Kaptenid ja reederid
19.10 37 päeva, 1/3: Üks suvekuu. Poliit-thriller
20.05 ETV Huumori kuld
20.30 ENSV: Kindluse mõttes
21.00 Aktuaalne kaamera: Nädal. Ilm
21.40 Sport. Sport
22.00 N099 Kunstikool
22.05 Langus, 1/5: Hämar allakäik
23.05 Tõuse ja sära!*00.20 Nikolaj ja Julie, 20/22*
01.07 ERR.ee uudised

KANAL2

06.00 Rooli võim*
06.30 Daltonid: Morse kood
06.55 Khumba*. Joonisfilm
08.35 Klippijaht*
09.35 Nädalalõpp Kanal 2ga*
11.05 Köök*
11.35 Eesti tippmodell 3
12.35 Avameelselt vägivaldsest lapsepõlvest*
13.05 Naabriplika: Päev toob rahu*
14.05 Pilvede all*
15.05 Katie Fforde – Pidupäeva meeleolu. Romantiline draama
17.00 Joulud Dubais. Romantika-film
19.00 Reporter+
19.35 Sajandi armastus, 67/109
21.35 Hotell Grand: Koolera
23.35 Presidendi lennuk. Põnevik
02.00 Saadeti. Põnevik
03.35 Titetegu*. Romantiline komöödia
05.15 Reporter+*
05.45 Eesti kõige-kõige*

TV3

05.40 Kirgedes torm, 1538
06.30 Kirgedes torm, 1539
07.25 Madagaskari pingviinid, 10
07.45 Käsna-Kalle Kantpüks
08.10 Väike merineitsi
08.30 Madagaskari pingviinid, 10*
09.00 Simpsonid: Barti komeet
09.30 Simpsonid: Kloun Homie
09.00 Jääaeg 2: Suur sula*. Animafilm
11.55 Me armastame Eestit*
13.50 Suletud uste taga: Poeg abielumas prostituudiga*
14.30 Stop!
15.00 Beverly Hillsi chihuahua. Perekomöödia
19.00 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp
19.30 Su nägu kõlab tuttaval, 10
22.30 KIN03: Meisterkokk. Komöödia
00.40 Politseipere: Ei mingeid küsimusi
01.35 Castle: Ettevalmistus, 1
02.25 Stop!*02.55 Me armastame Eestit*
04.10 Simpsonid: Barti komeet*
04.35 Simpsonid: Kloun Homie*
04.55 Seitsmesed uudised. Nädalalõpp
05.25 Kirgedes torm, 1540

Küttepuud, kuivad, laotud konteinerisse (2,3-2,5 rm)

Lepp 50/30 cm 50/53 €/rm
Sanglepp 50/30 cm 54/57 €/rm
Kask 30 cm 63 €/rm

Hind sisaldab konteinerit ja transporti.
Minimaalne kogus 2 konteinerit.
Info ja tellimine tel 5699 6890.

PLEKK-KATUS pakub

- katuseplekid,
  - sileplekid,
  - lisaplekid,
  - plekkseptatööd.
- Vajadusel paigaldus.
Väga hea hind!
Tel. 506 5659, 656 5782
Kadaka tee 4, Tallinn

Paldiski seminarikeskus ootab kõiki soovijaid kaasajakselt ja mugavalt sisustatud ruumidesse Paldiski kesklinnas!

Tule korralda meil oma ärikohtumine, koolitus, pidulik vastuvõtt või muu sündmus. Asume: Paldiski linn, Rae 38 (Pakri Plaza hoone) III korrus.
Kontakt: +372 5561 4469
E-mail: seminar@investinpaldiski.ee
www.investinpaldiski.ee
(Seminarikeskus)

LÄÄNE-HARJU KOOSTÖÖKOGU

kuulub välja tegevusgrupi halduskulude eelarvest eraldatud ja vabanenud projekti-vahendite arvelt 2014. aasta III taotlusvooru.

Eesti maaelu arengukava 2007-2013 Leader-meetme rakendamise raames alustab Keila, Kernu, Nissi, Padise ja Vasalemma tegevuspiirkonnas moodustatud MTÜ Lääne-Harju Koostöökogu vastu võtma järgmise taotlusvooru taotlusi projekti-tegevuste elluviimiseks.

Taotlusi saavad esitada Keila, Kernu, Nissi, Padise ja Vasalemma vallavalitsused ning nendes omavalitsustes tegutsevad ettevõtjad, mittetulundusühendused ja sihtasutused.

Lääne-Harju Koostöökogu üldkoosoleku poolt 23.11.2014 antud volitustele ja juhatuse poolt kinnitatud 2014. aasta strateegia rakendamise rakenduskava alusel võetakse vastu taotlusi järgmiste meetmete osas:

- Meede 1 Investeeringuprojektide ettevalmistamine
- Meede 2 Ühistegevuse ja kogukonna arendamine
- Meede 3 Kohalike teenuste arendamine
- Meede 4 Elukeskkonna arendamine

Taotlusi võetakse vastu
28. november kuni 08. detsember 2014.

Lääne-Harju Koostöökogu pakub tasuta nõustamist projektiideede analüüsiks, projektitaotluste ettevalmistamisel ja koostamisel.

Täiendavat informatsiooni ja taotlemistingimused koduleheküljelt www.vomentaga.ee.

Otsime AS Olerex Jõelähtme teenindusjaama sõbralikke ja elurõõmsaid klienditeenindajaid.

OLEREX
EESTI KÜTUSEFIRMA

Nõudmised kandidaadile:

- keskaridus
- varasem klienditeenindaja töö kogemus

Ettevõtte pakub:

- firmasest arenguvõimalust
- kaasaegset töökeskkonda
- tasu vastavalt tehtud tööle

Töö iseloom:

- täistööaeg, vahetustega

Kandideeri: mariliis@olerex.ee

Lisainfo: 610 0108

RIHO SIBUL

(LAUL, KITARR)

ULLA KRIGUL

(HARMOONIUM, OREL)

VLADISLAV KORŽETS

(MÕTISKLUSED)

JÕULUKONTSERDID HINGAMISI

L 13.12 KELL 17
P 14.12 KELL 17
T 16.12 KELL 19
K 17.12 KELL 19
R 19.12 KELL 19
L 20.12 KELL 17
P 21.12 KELL 17
E 22.12 KELL 19

PAIDE KIRIK
VILJANDI PAULUSE KIRIK
KEILA KIRIK
TARTU PEETRI KIRIK
HAAPSALU TOOMKIRIK
VIHMI KIRIK
PÕLVA KIRIK
TALLINNA KAARLI KIRIK

Piletid müügil Piletilevis ja kohapeal.
Hind eelmüügis 15 €, pensionärid ja õpilased 13 €.

ilm.ee

KUKU

Vana Baskini Teater Piletid müügil Piletilevis ja kohapeal.

KAITSEINGEL MINU OLAL
4. detsember 19.00
Keila Kultuurikeskus
15. detsember 19.00
Aruküla Kultuurimaja

KANUUSÕIT ALGAJATELE
5. detsember 19.00
Kuusalu Rahvamaja

TULE TAGASI, GABRIEL!
6. detsember 19.00
Turba Kultuurimaja

Aasta pimedaim aeg viib mõtted ikka sellele, kuidas ümbrus helgeks muuta. Eks selleks ole JÕULUD koos heade soovide, lubaduste, kingitustega...

Taas ilmub maakonnalehe Harju Elu vahel ka Jõululeht, kus seekord meisterkõik Angelica Uudeküll kingib lugejatele õpetused tervislikuks jõuluküpsetiseks, jõuluvana Kusti annab nõu ehtsa jõulumaja ehitamisel, tuju aitab tõsta meelelahutaja Karl Madis. Lisaks jõuluürituste kalender.

Jõululeht jõuab trükiarvuga 12 000 kõikide Harju Elu, Paldiski Linnalehe, Jõelähtme vallalehe ja Keila vallalehe lugejateni.

Kas sina oled mõelnud, kuidas tänada oma äripartnereid või kliente, tutvustada oma jõulutooteid või üritusi?
Harjumaal on parimaks võimaluseks JÕULULEHT.

Läkitage oma teave ja tervitused Jõululehe kontorisse 5. detsembrini aadressil myyk@harjuelu.ee.
Lisainfo telefonil 646 2214.

Pakume tööd Tallinna uutes

MAXIMA kauplustes!

MAXIMA pakub:

- Kõigile uutele töötajatele kaupluse avamise puhul eripreemia.
- Iga kutsutud sõbra eest ettevõtte töötajatele täiendav preemia 45 eurot.

- Tasuta sise- ja väliskoolitused.
- Tasuta lõunasöögid.
- MAXIMA lastepakett:
  - Stipendium koolilastele.
  - 1. klassi minejatele tasuta koolitarbed.
  - Jõulupeod ja kingitused.

Küsi infot: tel 602 3116, 623 0690
Saada CV: personal@maxima.ee

Haara võimalusest kinni
ja leia endale sobiv töökoht!

HARJU:ELU
MAAKONNALEHT

toimetuse
vihje-
telefon
646 2215

KIILI VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringu kehtestamine

Vaela külas Pika kinnistu detailplaneering, kehtestatud 20.11.2014 Kiili vallavolikogu otsusega nr 35.

Planeeritav ala asub Kiili vallas Vaela külas. Juurdepääs Pika kinnistule on tagatud 11115 Kurna-Tuhala tee kaudu. Planeeringuala suurus on 6,20 ha. Planeeringuga moodustatakse Pika katastriüksusest (kinnistusraamatu registriosa nr 6066502; katastritunnus 30401:001:1502) kokku 23 uut krundi: 1 ärimaa, 3 transpordimaa, 1 üldmaa ja 18 elamumaa krundi. Detailplaneeringuga nähakse ette ärimaa krundile bensiinitankla rajamine, üldmaa krundile laste mänguväljaku rajamine ning elamumaa krundidele üheteleelamute rajamine. Lisaks lahendatakse detailplaneeringuga kruntide heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamine.

HARKU VALLAVALITSUS TEATAB:

Detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduste tutvustamise avalik arutelu

Harku vallavalitsusele on esitatud detailplaneeringu algatamise taotlus Adra külas reformimata riigimaale. Taotletav planeeringuala jääb Viisi 2 (19801:011:0441) ja Matsu (19801:011:0316) maaüksuste vahele ning piirneb Humala-Keila-Joa teega. Taotluse kohaselt on detailplaneeringu algatamise eesmärk külaseltsile kooskäimise koha ning Väana vabatahtliku tuletõrjehingude tarbeks tuletõrje tehnika hoidmise koha kavandamine.

11.12.2014 kell 16.00 toimub Harku vallavalitsuses (Ranna tee 1, Tabasalu) algatamise eelne lähteseisukohti ja eskiislahendust tutvustav avalik arutelu.

Ettepanekuid ja vastuväiteid on võimalik esitada avalikul arutelul kohapeal või kirja teel, edastades need aadressile Ranna tee 1, Tabasalu, Harjumaa 76901 või harku@harku.ee.

Detailplaneeringu materjalid on üleväl Harku valla kodulehel www.harku.ee ning kogu detailplaneeringu dokumentatsiooniga saab tutvuda Harku vallavalitsuses (Ranna tee 1, Tabasalu).

KOSE VALLAVALITSUS TEATAB:

Kose vallavolikogu 20.11.2014 otsusega nr 121 algatati Kose valla üldplaneeringu koostamine ja keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Lisaks planeerimisseaduse §8 lg3 määratletud ülesannetele on üldplaneeringu eesmärgiks Kose valla pikaajaliste arengusuundade määramine, territooriumi funktsionaalse maakasutuse planeerimine.

Kose valla üldplaneeringu ulatus on määratud Kose valla haldusüksuse piiriga vastavalt Vabariigi Valitsuse 27.06.2013 määrusele nr 107 "Kose valla ja Kõue valla haldusterritoriaalse korralduse ning Vabariigi Valitsuse 3.04.1995 määruse nr 159 "Eesti territooriumi haldusüksuste nimistu kinnitamine" muutmise".

Üldplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Kose vallavolikogu.

Üldplaneeringu koostamise korraldaja on Kose vallavalitsus.

Keskonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lg1 p2 kohaselt korraldatakse üldplaneeringu koostamise käigus keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Seoses Kose valla üldplaneeringu algatamisega tunnistati kehtetuks 11.10.2013 Kose vallavolikogu otsus nr 228 "Tuhala, Kata, Tammiku küla üldplaneeringu koostamise algatamine".

Vallavolikogu otsusega on võimalik tutvuda tööpäevadel Kose vallamajas ja Kose valla veebilehel.

Kose vallas Kuivajõe külas asuva Poe kinnistu detailplaneeringu (katastritunnus 33701:004:0793) avalikul väljapanekul 17.-31.10.2014 laekus e-postiga üks ettepanek, vastuväiteid ei laekunud. Ettepaneku tegijale selgitati ettepanekut arvestava planeeringulahenduse tehnilist ja majanduslikku otstarbekust. Ettepaneku tegija võttis ettepaneku tagasi.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on Poe kinnistule tankla, toitlustushoone ja autopesula rajamine, maa sihtotstarbe muutmise. Poe kinnistu detailplaneering ei ole Kose valla üldplaneeringu põhilahendust muutev.

Tulenevalt planeerimisseaduse §21 lg6, §23 lg2 p1 ja haldusmenetluse seaduse §5 lg2, Poe kinnistu detailplaneeringu avalikku arutelu ei korraldata.

Saula külas asuva Kolukõrtsi kinnistu (katastritunnus 33701:002:0877, pindala 1,85 ha) detailplaneeringu lähteseisukohti ja eskiislahendust tutvustav avalik väljapanek toimub 8.-22.12.2014 ja detailplaneeringu eskiislahenduse avalik arutelu toimub 22.12.2014 kell 11.00 Kose vallamajas (Kose alevik, Hariduse 1, II korrus). Planeeringulahenduse eskiisiga saab tutvuda vallamajas ja Kose valla veebilehel. Detailplaneeringu eesmärk on maa sihtotstarbe muutmise äri- ja tootmiskaas, 2000 m² suuruse ehitusaluse pinnaga äri- ja tootmishoonete ehitusõiguse seadmine. Tootmishoone on ettenähtud polüestervaigust toodete valmistamiseks.

KLOOGA HARJUTUSVÄLJA KASUTUSGRAAFIK

Kuupäev	Kellaeg	Tegevus
1. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus Väliharjutus
2. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus Väliharjutus
3. detsember	08.00-18.00	Laskeharjutus Väliharjutus
4. detsember	09.00-16.30	Laskeharjutus Väliharjutus
5. detsember	09.00-14.30	Laskeharjutus Väliharjutus
9. detsember	09.00-19.00	Laskeharjutus
10. detsember	09.00-17.00	Laskeharjutus
11. detsember	08.30-16.30	Laskeharjutus
15. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus
16. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus
17. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus
18. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus
19. detsember	08.00-17.00	Laskeharjutus

Laskeharjutus: kasutatakse tulirelvasid.

Väliharjutus: kasutatakse paukpadruneid, lõhkepakette ja teisi imitatsioonivahendeid. Võidakse kasutada transpordivahendeid.

NB! Vastavalt vajadusele teostab Päästeamet harjutusväljal demineerimistöid. Harjutused toimuvad kooskõlas Keila valla heakorraleeskirjaga.

Lisainfo telefon 5332 6746

e-mail klooga@mil.ee

internet harjutusvali.mil.ee

KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet teatab, et on võtnud menetluse Osaihing Valdereks (registrikood: 10260966, aadress: Ardu sjk., Rava küla, Kose vald, Harju maakond) keskkonnakompleksloa taotluse. Keskkonnakompleksloa (edaspidi luba) taotletakse Triigi külas, Kose vallas, Harju maakonnas (katastritunnused 36302:002:0153; 36302:002:0381; 36302:002:0377; 36302:002:0871) asuvalle kaitsele.

Luba taotletakse sigade intensiivkasvatuseks. Käitises ülesseatud tootmisvõimsus on 4752 kohta nuumikutele, 545 kohta vabadele ja tiinetele emistele, 112 kohta nooremistele, 132 kohta imetavatele emistele, 2016 kohta võrdpörsastele. Käitise kompleksi kuulub tapamaja maksimaalse aastase võimsusega 4800 siga. Käitise tavapärase tööaeg on 24 h ööpäevas, 8760 h aastas.

Loa taotlusega ja muude asjassepuutuvate dokumentidega on võimalik tutvuda Keskkonnaameti Harju-Järva-Rapla regiooni Harju kontoris Viljandi mnt 16, Tallinn (kontaktandmed: 674 4806, maigi.paaen@keskkonnaamet.ee). Taotlus on digitaalselt kättesaadav ka Keskkonnaameti dokumendiregistris aadressil <http://sadr.keskkonnaamet.ee>.

Avaldame sügavat kaastunnet Kert Poogenile

ISA

surma puhul.

Vasalemma põhikooli
VI klass ja klassijuhtaja

Kui soovid lehte anda

KAASTUNDEAVALDUST,

saada vastav tekst aadressil
myyk@harjuelu.ee. Kaastunde-
avalduse hinnaks on 12 eur + km.

Tallinna krematoorium

Lahkunu transport krematooriumisse ööpäevaringselt kogu Eesti piires. Tuhastamis-
matus soodsaima hinnaga.
Kõik matuseteenused. Suurim
urnivalik Eestis. Kaks kabelit
ja kaks peieruumi.
Telefon 623 8808 – 24h!
www.krematoorium.ee

TEATED

MÜÜK

• Kanarbiku talu müüb korralikke kuivi küttepuid. Sortimendid lepp ja haab. Pikkus 50 cm. Tel 5373 7294

• Müüa küttepuid: toores lehtpuu, alates 28 €, metsakuiv okaspuu, alates 35 €, tarne alates 10 rm, mõõduid tellija soovil. 3-meetrised, tarne alates 30 tm, hind kokkuleppel. Tel 502 4895

• Müügil kasutatud riided ja mööbel. Rae 7, Paldiski. T-R 11-17, L-P 11-15. Nädala pakkumine: pidukingad naistele

• Müüme MTZ-traktorite varuosasid ja muud põllumajandustehnikat Agro-market AS, Pärnasalu 31, Saue, endine Sauko kauplus. Tel 659 6128

OST

• Ostan 1-3-toalise korteri Tallinnas. Tel 5820 0800

• OÜ Estest PR ostan metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

• Ostan heinapressi Kirgistan, MTZ 82/80, T-40, T-16/25, võivad olla remonti vajavad. Tel 569 4400

**Reklaamipinna broneerimine
ja teadete edastamine myyk@harjuelu.ee
tel 646 2214**

Harju Elu

www.harjuelu.ee

Vastutav väljaandja
Ülo Russak – 631 1456

Tegevtoimetaja
Marko Tooming – 646 2215

Reporterid
Allar Viivik, Kristjan Terase –
646 2215, 5554 0683

Küljendus
Lauri 'PL' Lumiste – 646 2215

Müügijuht
Stina Saarik –
646 2214, 5818 9131

Postiaadress:
11317 Tallinn,
Pärnu mnt 139E/11
e-post: info@harjuelu.ee

Astu läbi: Pärnu mnt 139E/11,
II korrus, tuba 23, kell 10-16

Maakonnaleht Harju Elu,
tellimisindeks 69 841

Trükk: AS Printall

Reklaami sisu ja lugejakirjades
toodud seisukohtade eest
toimetuse ei vastuta.

Reklaamide laekumise tähtaeg
reedesesse lehenumbriisse on
neljapäeval kell 14.00.

UUDISED POLITIKA MAJANDUS SISILISUS KULTUUR TRANSPORT SPORT AAVANUS OMAVALITSUSED

HARJU:ELU
Harju Elu 70. – maakonnaleht aastast 1944

KUULUTA TASUTA!
Sakus vahetus vallavanem

WWW.HARJUELU.EE

FOTOLUGU

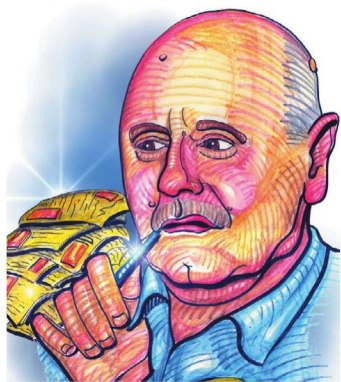
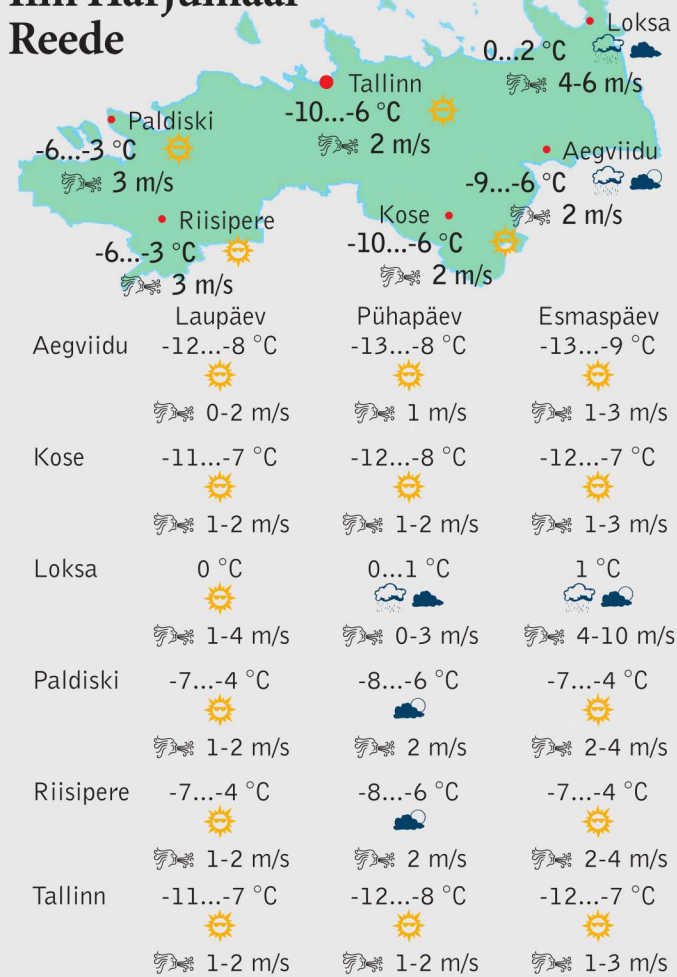

MARSSAL JA RIIGIMEES SAI BARELJEEFI

Laupäeval, 22. novembril, tähistati Lagedil Eesti vabadusvõitluse muuseumis 75 aasta möödumist Talvesõja algusest. Lisaks mälestusteenistusele, näidslahingule ja konverentsile avati muuseumis bareljeef Karl G. E. Mannerheimile. Soome marssal ja riigimees juhis põhjanaabrite armeed kolmes sõjas. Eestis käis ta vaid korra, aastal 1899 ennast Kuussaares ravimas.

Bareljeefi avasid brigaadikondral Asko Kilpinen ja Soome saatkonna atašee, komandör Jussi Voutalainen. Kilpinenil on ka isiklik seos Talvesõjaga, sest ta isa langes rindl.

Paar päeva tagasi pandi aga 2500 euro eest müüki punane Volvo sõiduauto, millest on tankiga üle sõidetud. Nii tahetakse koguda raha muuseumis asuva ning töötava T-34 hoolduseks. (Allar Viivik)

Ilm Harjumaa
Reede

Toomas Roosileht

Kolumnist

Kõik valimised on välja mõeldud demokraatia arendamiseks. Erinevaid valikuid teeme igapäevaelus pidevalt. Neid, kes paberile pandud käsulaudade abil meie riigi ja rahva elu suunavad ja korraldavad, valime kohalikule mäele iga nelja aasta järel. Tõsi, osa Toompea ülikuid pääsevad Olümposele mitte rahva tahtel, vaid parteinimekirjade järgi. Neid on 101 riigikogu liikme hulgas iga neljas-viies. Pole paha, ütlevad ühed. Täitsa jama, ütlevad teised.

Mis on seekordsete valimiste suurim eripära? Vastust pole ilmselt raske leida – äärmiselt pingestunud rahvusvaheline olukord. Iga jumala päev loeme, kuuleme ja vaatame rindeteateid Ukrainast, Lähis-Idast ja isegi koduselt Läänemerele. Käimas on maailma jõujoonte uue ümberjagamise protsess ja nagu sellisel puhkudel ajaloos varemgi sageli juhtunud – võib minna suuremaks ja suisa ülemaailmselt madinaks.

Valimiste peateemad?

Julgeolek kindlasti. Selle teema sissejuhatamiseks on võimsa reklaamirünnaku teinud Reformierakond, mille esimees sammutab kindlalt edasi mööda Ämari militaarlennuvälja tõusmaandumisrada. Nii nagu see betoontee on mõeldud kaheks lendamisega seotud manöövriks, võib ka peaministri puhul igapäev vabatahtlikult mõelda, kas ta äsja maandus või kavatseb kohe-kohe sinavasse taevaotusesse tõusta.

Selline äkiline algus on ära kohutanud ja üsnagi sarnaseid mõtteid avaldama pannud ka kaks "ajaloolist" vastasjõudu – tuntud ajakirjaniku Kalle Muuli ja Tallinna linnapea Edgar Savisaare. Savisaar arvab nimelt, et oravad üritavad saavutada riigikogus üksinda täisvõimu ja kõik teised erakonnad opositsiooni lükata. See on tal endal ju pealinna volikogus õnnestunud. Muuli aga kardab, et reformarite jätkuval juhtimisel võivad Ees-

NÄDALA KOMMENTAAR

Valimiste ohtlik võlu

tis demokraatiasambad murene-ma hakata ja lõpuks hoopiski kokku variseda.

Sotsid on alustanud mahedamalt ja sukeldunud hauatagustesse maailmadesse. Nad on suutnud avastada, et mitmel meie vundamendikirjanikul oli juba sünnist saadik parteiline puue, kusjuures sotsiaaldemokraatliku kallakuga.

Täna opositsioonis istuvad IRL ja Keskerakond on alustanud millegipärast valimiste eelreklamimise perioodiks nimetatavat aega üsna madallennult. Isamaalised republikaanid tulid juba mõni aeg tagasi välja mõttega suurendada tunduvalt tulumaksuvaba miinimumi ja miinimumpalka. Ninasarvikud on kleepinud Tallinnas vähemalt ühe bussi külgedele oma noortekogu liikmete näoplakateid. Võib-olla ka rohkem, kuid ühte olen ma isiklikult näinud. Kui väga pingsalt otsida, siis võib ilmselt ka 20 uue bussi ülesrivistamist Vabaduse platsile lugeda valimiste niinimetatud eelreklamiks. Jõulud ja aastavahetus tulevad aga paratamatult peale ja tõeliseks poliitiliseks kähmlamiseks läheb alles pärast aastavahetuse pohmellist toibumist. Kes esimesena kaineks saab, sellel on ka väikene ajaelis.

sed. Kolmas kvartal on nagu reega saanisõit, hästi libedalt ja rõõmsalt allakäigumäest. Peamine argument on, et hästi libiseb.

Teadlased on muidugi üritanud eelkõige päevapoliitikast lähtuvate majandus- ja haldusreformi otsustamatustele jõudumööda vastu seista, kuid paraku igapäevast Endel Lippmaad ei saa. Teadlaste esimissioon on süveneda oma eriala nähtamatustesse ja esmapilgul võimatustesse sügavustesse. Kui riigi asjad kipuvad aga väga kiiva kiskuma, siis on nii teadlaste kui erinevate erialade spetsialistide vääramatu õigus toppida oma nina ka poliitikasse. Ega nad pole seal loomulikult eriti teretunud, kuid häda ajab ka kõige ettevaatlikuma härja poliitilisse kaevu.

Partsi porgandid

Uute rongide toomine Eesti raudteemaastikule oli tänuväärne ettevõtmine. Kuigi ma satun Balti jaama haruharva, oli toorkordne elamus lausa rahvusromantiline. Perrooni viiel teel seisid ridamisi värvilised ja väga moodsad rongid. Sõitsin ühega neist Keilasse ja hiljem ka Raplasse. Väga lahe oli. Ajakirjanikuna ajasin juttu ka reisijate- ja Nemad olid siis veel rõõmsad. Selgus, et sellise mugavuse

Kui riigi asjad kipuvad väga kiiva kiskuma, siis on nii teadlaste kui erinevate erialade spetsialistide vääramatu õigus toppida nina poliitikasse.

Majandus ja riigireform. Need teemad on täna muidugi väga kuumad. Eesti ärimehed on hakanud kunagi reformimeelset Reformierakonda süüdistama mugavustsooni langemises. Eeskõnelejatena on minu arvates selles debatis välja koorunud kolm meest: jurist ja kunagine justiitsminister Jüri Raidla, ettevõtja Indrek Neivelt ja endine riigiminister Raivo Vare.

Eesti majanduse arengunäitajad püsivad kahjuks praegu virtuaalsetel statistilistel manipulatsioonidel. Selle aasta esimese kvartali miinust muutus üleöö statistikahiromantide käes teises kvartalis tubliks plussiks, kuigi analüüsi aluseks võetud nii-öelda sisendid olid negatiiv-

nimelid nad valmis kaks aastat kannatama, sest peatuste perroone tehti uute rongide ootuses tunduvalt madalamateks ja pensionäridel ja lapsevankritega reisijatel oli tükk tööd ja lausa mägironija oskusi vaja vagunise jõudmiseks. Aga see kannata-ti helge tulevikul nimel ära.

Täna on riigiettevõtte Elron muutunud Eesti raudteereisijate jaoks saatanaaks. Kas viga algas juba nende rongide hankest ja võimendus ebapädeva juhtkonna abil? Kõige kurvem on see, et keegi tänastest riigijuhtidest ei suuda adekvaatselt hinnata ega rahvale vastust anda, milles kogu selle jama algpõhjus peitub. Täna valimiste kontekstis on eriti huvitav, et needsamad ilu-

sad värvilised porgandirongid võivad mõjutada hääletustulemusi 1. märtsil riigikogu valimistel. Miks see võib juhtuda, selgub ehk alljärgnevalt jutust.

Harju-Rapla otsustab

Suure tõenäosusega võtab Lasnamäe, Tallinna kesklinna ja Piriita valimisringkonnas kandidaate Edgar Savisaar omad parkümmend tuhat häälet. Reformierakonna kants on siiani olnud valimisringkond, kuhu kuuluvad Harju- ja Raplamaa. Andrus Ansip tegi seal eelmistel valimistel oma parima tulemuse üle 20 000 häälega. Sellest ringkonnast pääseb riigikogusse suurim arv saadikuid, 14. Konkurents on väga tihe. Omavahel konkureerib Eesti poliitiline eliit. Ansipi asemel astub võitlustule partei ja valitsuse pealik Taavi Rõivas. Sotse esindab nende liider Sven Mikser. IRL on kaaluksaile pannud oma peaministri kandidaadi Juhan Partsi. Keskerakond tuleb välja ühe oma juhtfiguuri ja riigikogu asespiikeri Jüri Ratasega. Mikseri ja Ratase saatus ei sõltu suure tõenäosusega nende suhetest selle piirkonnaga, sest neil lihtsalt pole neid (valimis)suhteid eriti olnud. Nende suhtes kehtib ilmselt rohkem iga valija isiklik sümpaatia, mis muidugi ei välista ka poliitilist hinnangut.

Hoopis teine teema on Rõivas ja Partsi. Märksõnaks võib siin saada juba eelpool mainitud Elron. Parts tellis küll uued rongid, aga Reformierakonna juhitud valitsus kinnitas Juhanil valiku. Kujutage nüüd ette Rapla ja eriti Tallinna rongiliinil elavat Harjumaa valijat, kes on ausalt hääletanud oravaid ja peab nüüd tunnikesse laeni täis trammrongides kõlkuma ühel jalal ja hapnikupuuduses pealinna tööle sõites. Esimene meeleviha langeb muidugi Partsi kapsaaeda. Aga seejärel võib pahameel jõuda ka oma lemmikerakonnani.

Täna on siiski veel vara enustada võimalikku lõpptulemust. Nagu öeldud, läheb tõeliseks madinaks ja vaatamänguks jaanuaris. On ju pildil veel kolm-neli riigikoguvälis erakonda, kelle tulevik sõltub eelkõige sellest, kas nad suudavad omavahel kokku leppida ja ühise nimekirjaga valimistele minna.

REPLIIK

Kõik on sotsid?

Tekkis pisut vales maailmas elamise tunne, kui nägin Emajõe kaldal vastuvoolu sõites posti plakatiga, mis kinnitas, et Tammsaare oli sotsiaaldemokraat juba aastal 1878. Nii-siis kohe sünnides, märksa enne Eduard Vildet, kes õppis, kõhklemissi küll, sotsiaaldemokraatia aluseid tundma alles Berliinis 1890. aastatel.

On teada, et Gustav Suitsu lapsepõlvkodus loeti vennastekoguduslikku perioodikat. Sotsiaaldemokraatiat, mis tollases mõistes tähendas eeskätt ametiühingulist liikumist ja kapitalismi-vastasust, noore Suitsu lektüür ei sisaldanud, sest tema ema oli vali pietist. Noore Anton Hanseni vanametallu Albu vallas ei tellitud saksakeelset sotsiaaldemokraatlikku ajakirjandust päris kindlasti mitte,

sest see oli kallid ning oleks tekitanud vallamajas või postijaamas ainult halbu aimdusi. Eesti sotsiaaldemokraatia rajajad õppisid selle ideoloogia aluseid kodust väljas – kui mitte Tallinnas, siis Helsingis, Peterburis, Chisinau's või Berliinis või Londonis. Nende linnade niidest "sotsiaaldemokraatia" aluseks Uus Testament.

Millest siis tuleb, et ka Tammsaarest on tehtud SDE hobune? Koguni enne Vildet? Koguni enne Kitzbergi, kes notarina teadis talude maksuvõimet ammu enne Tammsaare sündi? Iga erakond vajab ajalugu ja esimest klassikut. SDE ajalugu on väga lühike, sinna ei kuulu minu teades kedagi, kelle esivanemad oleksid olnud Eesti sotsiaaldemokraatia rajajad veresuguluse järgi. Sotsiaaldemokraa-

tia on õpetuslik maailmakäsitlus, ühiskondlik käitumisviis sellekohaselt, et lepitakse kokku, mismoodi võrdsus jagatakse ära iga ühele arusaadaval viisil. Sotsiaaldemokraatia aluseks on lepe, sotsialismi aluseks kategoorilisus, kommunismi aluseks vägivald nagu näiteks küüditamine. Et Tammsaare oleks eelnev tehtud selgeks juba rinnalapsena... ma jätan meditsiinilised kommentaarid ära.

SDE on oma avalikkuse-punktid saanud. Ta ei ole märkinud, et Tammsaare välis hüs-teeriliselt sattumist ühele fotole koos Ivan Buniniga. Vene-sõbralikkus ei olnud 1930. aastate teisel poolel soovitatav. Kas see käib ka nüüdse SDE kohta?

PEETER OLESK
Kirjandusteadlane

TOLMETS
Tolmet Tallinn OÜ

16961
BETOONI 7A, TALLINN
WWW.TOLMETS.EE

VANAMETALLI KOKKUOST
ALATI PARIM HIND